

Вісник

Fulbright Program in Ukraine

www.fulbright.org.ua тел.:(044) 287 0777 office.ukraine@iie.org

Грудень 2016

INSTITUTE OF
INTERNATIONAL
EDUCATION

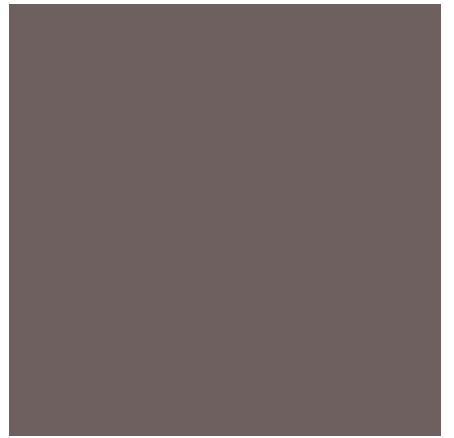
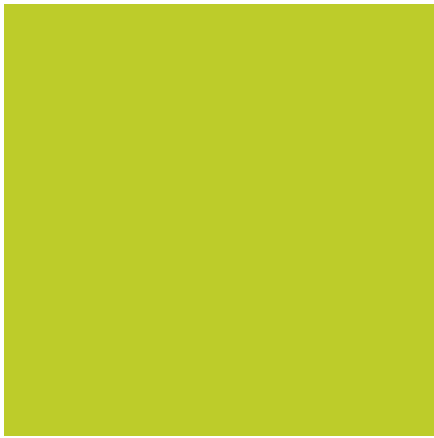
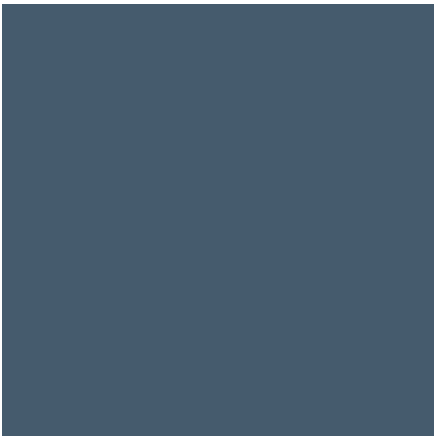
Любі друзі!

Пропонуємо Вашій увазі черговий випуск Фулбрайтівського вісника, що уміщує інформацію про українських учасників Програми імені Фулбрайта 2016/17 рр. у США; з-поміж них – 15 науковців, 15 молодих викладачів та дослідників й 17 випускників вишів.

Наукова проблематика, заявлена стипендіатами у фулбрайтівських проектах, рівно ж як і визбирані та опрацьовані дані, вказують на змогу і хист розібратися у доробках, систематизувати наявне, відзначити живе й корисне, розмежувати подібне, аби рухатись далі – і все це базоване на чесному науковому мисленні, що органічно сполучене з вірою у фундаментальні підвалини людства, з глибокою вірою в Україну, її Буття й прагнення повновартісної Присутності у світі. Відтак грантовий рік кожного учасника відзначений ознайомленням з ідеями й фактами, нагромадженими й поясненими колегами з американських інституцій, їх аналізом, виявленням тенденцій і напрямків розвитку досліджуваних явищ, критичним осмисленням запропонованих розв'язків – і саме у єднанні зі світовими напрацюваннями, у творчому змаганні з ними росте українська наука, спроможна на вагому репліку у світовому науковому діалозі.

Отже, стипендіати 2016-2017 живуть своїми дослідженнями, занурені у багатоактне спілкування, перейняті духом пристрасної участі у розвої української культури в англомовному світі, набувають унікального – фулбрайтівського – досвіду, й кожноденно торують шлях до успіху загально-української справи.

Вероніка Алексанич
Редактор

Fulbright Scholar Program

Стипендії для проведення досліджень в університетах США, дослідницьких центрах, бібліотеках, музеях, архівах тощо від трьох до дев'яти місяців. У конкурсі можуть брати участь представники гуманітарних, суспільних, точних, технічних і природничих дисциплін – кандидати та доктори наук; діячі культури, фахівці з бібліотекарства, журналісти та юристи; дослідники без наукового ступеня з досвідом роботи не менше п'яти років; аспіранти напередодні захисту, які отримають науковий ступінь до початку гранту.

Fulbright Scholar Program

Бабенко Марина

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Харків
Освіта | *Оцінювання успішності за допомогою нестандартизованих навчальних тестів у викладанні та навчанні англійської мови як іноземної: порівняльне дослідження тестування в навчальних програмах США та України*
Virginia Commonwealth University, Richmond, VA
mbabenko@vcu.edu

... студенти можуть пережити погані лекції, але їм може бути завдано шкоди через погане оцінювання. Що б ми не робили, ми повинні встановити зв'язок між тим, чому студенти намагаються навчитися, та оцінюванням; як вони навчаються, коли вони навчаються і де саме вони навчаються має набагато менше значення.

(Філ Рейс, 2004)

Освітяни в усьому світі поступово усвідомлюють, що аудиторне оцінювання успішності студентів за допомогою нестандартизованих навчальних тестів (*classroom assessment, formative assessment, embedded formative assessment*) є важливим засобом отримання динамічного бачення їх академічного розвитку. Аудиторне оцінювання виявляється особливо корисним у навчанні студентів англійській мові як іноземній, оскільки воно використовує стратегії, що заохочують і мотивують студентів демонструвати, *що саме* вони *вміють*: студентів оцінюють за те, що вони *інтегрують і створюють*, а не за те, що вони в змозі пригадати і відтворити. Попри те, що вивчення оцінювання у тестуванні має довгу й усталену традицію у закордонній та вітчизняній практиці, більшість з цих досліджень орієнтовані на вивчення тестів для визначення *рівня мовної компетенції або навчальних досягнень*. Наразі, коли акцент у викладанні мов змістився із традиційного способу передачі знань студентам до іншої системи подачі матеріалу, коли студенти набувають умінь та навичок, які будуть успішно використовуватися у реальному світові, значно зростає важливість ефективного оцінювання. Традиційні способи оцінювання мовної компетенції студентів не сприяли досягненню поставленої мети й унаслідок цього були розроблені нові форми оцінювання, які здатні продемонструвати, чому саме студенти *навчаються* і *щоб* вони можуть робити з отриманими знаннями.

Аудиторне оцінювання успішності, яке розглядається у якості ефективного аспекту і неодмінної складової процесів викладання та навчання й може бути порівняним із «тестуванням *для* навчання», і є од-

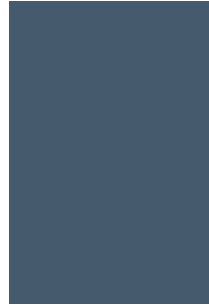
нією з нових форм. Таке оцінювання стає рушійною силою процесу залучення викладачів у постійний моніторинг знань студентів, надає їм інформацію про ефективність їх роботи, а для студентів висвітлює міру їх прогресу у навчанні. Аудиторне оцінювання успішності є природним (фактична здатність студентів може бути перевіреною тільки під час виконання ними завдання), співдієвим за своєю природою (викладачі працюють зі своїми студентами *до, під час, і після оцінювання*), зосередженим на процесі навчання. Поточне аудиторне оцінювання стає процесом збору, узагальнення та інтерпретації інформації в академічній групі, воно сприяє викладачеві у прийнятті рішення про подальші кроки навчання й передбачає широкий спектр інформації на допомогу інструкторам, аби вони краще розуміли потреби своїх студентів, проводили якісний моніторинг викладання й навчання, були б у змозі побудувати ефективну співпрацю зі своїми студентами, тобто, проводили оцінювання *для* навчання.

Аудиторне оцінювання за допомогою нестандартизованих тестів не тільки уможливорює перевірку поточного стану рівня мовної компетенції студентів, але й сприяє кращому усвідомленню викладачами того, *що* їхні студенти знають і *чого* саме вони не знають; разом, і студенти отримують шанс на безпосередню участь у запланованих змінах. Зворотній зв'язок, позитивний чи негативний, що його студенти одержують під час аудиторного оцінювання, здійснює один з найпотужніших впливів на навчання і досягнення студентів, мотивує їх на подальший розвиток, вибудовує в класі атмосферу співпраці й підтримки, полегшує студентам намагання досягнути кращих результатів у навчанні.

Проект кандидата філологічних наук Марини Бабенко підкреслює необхідність дослідження поточного аудиторного оцінювання і є зосередженим на вивченні аудиторного оцінювання успішності за допомогою нестандартизованих тестів (*embedded formative assessment*), у тому числі альтернативного оцінювання (*alternative assessment*) та зворотного зв'язку (*feedback*) в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (Україна) й Virginia Commonwealth University (Richmond, VA) і має на меті провести порівняльно-контрастивне

Fulbright Scholar Program

вивчення, визначити сильні та слабкі сторони, переваги й (можливі) труднощі у запровадженні такого оцінювання в українські виші. Проект спрямований на з'ясування ступеня усвідомлення викладачами в обох культурах того, *хто* вони і *що* вони є у процесі аудиторного оцінювання успішності; вивчення соціального, інституційного та культурного контекстів використання такого оцінювання в українському та американському університетах; встановлення міри

необхідності для викладачів отримувати додаткові знання з приводу теорії оцінювання та тестування, аби успішно впроваджувати їх у практику викладання та навчання англійської мови; дослідження сприйняття викладачами самих себе як тих, хто проводить тестування / оцінювання, а студентів – як суб'єктів оцінювання; підтвердження припущення, що аудиторне оцінювання успішності є взаємною практикою, під час якої студенти й викладачі безпосередньо беруть у ній участь і оцінюють процес; наведення доказів, що аудиторне оцінювання успішності є метакогнітивним процесом і невід'ємною складовою частиною університетської практики. Дослідниця використовуватиме кількісні та якісні інструменти збору даних (вивчення документації, анкетування, окремо для викладачів та студентів, спостереження в класі, інтерв'ю зі студентами та викладачами).

Результати проекту будуть насамперед корисними для повнішого розуміння природи і практики поточного аудиторного оцінювання при вивченні англійської мови як іноземної (другої) на університетському рівні. Очікується, що, спираючись на результати дослідження, викладачі та мовні інструктори в Україні зможуть зробити перші кроки до зміни своєї педагогічної практики, більш ефективного й продуктивного введення аудиторного оцінювання успішності за допомогою нестандартизованих тестів у практику викладання; українські науковці, які проводять свої розвідки в галузі оцінювання, отримають корисні посилання; фахівці з підготовки навчальних програм та чиновники у сфері освіти знайдуть підстави для внесення корективів у зміст планів та програм, за допомогою яких в Україні навчають майбутніх викладачів англійської мови як іноземної.

Fulbright Scholar Program

Бочковська Валентина

Музей книги і друкарства України, Київ

Історія | Американські колекції українських стародруків 16-18 століть: каталогізація, реставрація, збереження музейних колекцій, виставки, інтерпретація, факсимільні видання. Американський досвід в українських практиках

Ukrainian National Museum of Chicago, Chicago, IL

valentbook@gmail.com

Мета проекту директорки Музею книги і друкарства України Валентини Бочковської – дослідження методів роботи зі стародруками в американських колекціях різних установ. Вивчення американського досвіду щодо атрибуції, каталогізації, консервації стародруків та здійснення факсимільних видань на базі колекцій бібліотек (Гарвардського університету/Harvard University, Бібліотеки Конгресу/The Library of Congress, Нью-Йоркської публічної бібліотеки/New York Public Library), збереження експонатів в надзвичайних ситуаціях, експонування стародруків, побудова концептуальних книжкових виставок в Музеях США (Український національний музей Чикаго/Ukrainian National Museum of Chicago, Бібліотеці Ньюберрі в Чикаго/The Newberry Library, Метрополітан музей/The Metropolitan Museum of Art, Український музей в Нью-Йорку/The Ukrainian Museum in New York City, Смітсоніан Інститут/The Smithsonian).

Однією з важливих цілей проекту є опрацювання колекцій США, які вміщують українські стародруки. Це дасть можливість скласти більш повну картину історії українського друкарства, що є надзвичайно важливим, враховуючи сьгоднішні події в Україні.

Українське суспільство, рухаючись у напрямку демократизації, потребує спростування багатьох міфів. Опрацювання всіх відомих джерел, особливо тих, що знаходяться за межами України, дозволить скласти об'єктивнішу й повнішу картину нашого минулого.

Зібрання українських матеріалів Гарвардського університету є найбільшим поза межами України та Росії й нараховує 95000 пам'яток української культури, серед яких перші надруковані книги в Україні у 1574 р. – єдиний відомий примірник «Букваря» Івана Федорова та його «Апостол»; «Острозька Біблія» (1581 р.) та інші.

Колекції кирилических стародруків (в тому числі і українських) представлені в збірках Бібліотеки Конгресу США, Нью-Йоркській публічній бібліотеці, Українському національному музеї Чикаго, Бібліотеці Ньюберрі й Польському музеї в Чикаго, Баунд Брук, Українському музеї у Стемфорді, музеї Метрополітан.

Історія не була особливо прихильною до збереження українських видань. Доля більшості тогочасних друкарень була складною та непостійною, а тиражі незначними. Книги губилися в часи лихоліть, на них скеровували свою ненависть чисельні варвари – завоювники. Великим противником української книги у давні часи був агресивний польський католицизм, у пізніші – великодержавний російський шовінізм.

«Фонди багатьох наших бібліотек пережили жакливі війни і страшні національні катастрофи, коли знищення та вивезення історичних культурних реліквій було нормою життя. Систематичне грабування величезних надбань людської культури, вилучення найкращих, найцінніших рукописів, стародруків продовжувалась у всі часи, у всі епохи. А видання, що вважалися політично шкідливими, спалювалися (або знищувалися, як макулатура)»¹.

Останнім часом відомими стають справжні факти нищення культурних цінностей в час Другої світової війни в ході реалізації нацистської імперської політики на окупованих територіях з одного боку та сталінської політики винищення історичної пам'яті підневільних народів – з другого. Наприклад, із Київського архіву давніх актів радянською архівною адміністрацією до Челябінська було вивезено три чи чотири скрині оригінальних пергаментних грамот (найдав-

¹ Розумна Л., Льода Л. Проблеми збереження надбань українського книжарства//Друкарський кур'єр. – 1998. – № 4. – С. 3.

ніша датована 1369 р.), решта матеріалів – перш за все унікальний комплекс актових книг XVI-XVIII ст. – частково були вивезені пізніше на Захід, частково знищені. Десять скринь стародруків та рідкісних рукописів з ЦНБ (НБУ імені В. Вернадського), підготовлених до евакуації радянською адміністрацією, але залишених, були вивезені нацистами у вересні 1943 року до створеного в Опаві (Чехія) Державного архіву для переховування вивезених із Радянського Союзу матеріалів. Наприкінці 1944 року в Опаві було розміщено близько 50 вагонів матеріалів, вивезених з Києва, Львова, Волині та інших міст, там само у серпні 1944 р. було розміщено 28 скринь з найціннішими документами Львівського міського архіву. Більшість цінностей, вивезених з України і повернутих після війни в СРСР, опинилися в Росії, причому доля і цих книжкових скарбів дуже сумна. Життєпис більшої частини українських цінностей, вивезених до Росії та Німеччини в роки Другої світової війни, невідомий, встановлення його хоча б для фіксації втраченого поки що ще на часі.

На сьогодні відомо, що в багатьох бібліотеках світу зберігається велика кількість анонімних, безвихідних та дефектних неатрибутованих кириличних видань, що надзвичайно погано опрацьовані. Причиною дефектності багатьох малоформатних видань та книг учбового змісту – букварів, молитвословів, псалтирів, акафістів – була їх зношеність через часте вживання. А відсутність фахівців в закордонних бібліотеках, які б цікавилися вивченням кириличної книги, зумовили їх недостатнє опрацювання. В Україні подібні дослідження спеціально не фінансовані і залишені державою на ентузіазм нечисленних вчених-фанатиків.

Коли у 1958 році провадився опис книг кириличного друку в Національній бібліотеці України імені

В. Вернадського, то, за даними професора П. Попова, з 1291 виявленого стародруку 126 видань взагалі не були відомими й не були занесені до жодного бібліографічного покажчика. Знана російська дослідниця стародруків О. Гусева опублікувала список із 168 видань, які розшуковуються, й одночасно зауважила, що «не проходить і року, щоб не були знайдені екземпляри книг, відомі тільки за бібліографічними та літературними джерелами».

Результати проекту Валентини Бочковської сприятимуть підвищенню обізнаності з американською культурною спадщиною в Україні та українською культурною спадщиною у США, опрацюванню та впровадженню нових методів роботи зі стародруками; допоможуть розробити практичні інструменти для введення інноваційних методів щодо експонування, інтерпретації культурної спадщини в музеях України; популяризації американської системи музеєзнавства, оновленню та підвищенню професійних знань та навичок українських музейників; демократизації музейної справи в Україні (відкриті колекції, інтерактивні та освітні музейні програми, вільний доступ громадськості до музейних колекцій та науково-дослідних матеріалів, інтерпретація спадщини); активізації міжнародного співробітництва між музеями та спільнотами в Україні та США; виникненню нових науково-дослідних програм та заходів в галузі музеєзнавства, розвитку співробітництва як на національному, так і на міжнародному рівнях; запровадженню світових стандартів представлення спадщини та інтерпретації в Музеї книги і друкарства України (створення нових постійних експозицій і тимчасових виставок, екскурсій, спеціальних програм, аудіо-візуальних засобів масової інформації і т.д.) – відтак Музей стане взірцем для перетворень ув інших музеях України.

Fulbright Scholar Program

Бялик Василь

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці

Перекладознавство | *Переклад нехудожнього тексту: виклики та перспективи*

Pennsylvania State University, University Park, PA

byalykvasyl@gmail.com

Дослідження доктора філологічних наук, професора Василя Бялика спрямоване на розгляд типологічної архітектури нехудожнього тексту у процесі перекладу. Традиційно теоретичні проблеми перекладознавства проектуються у площину художньої літератури, водночас нехудожня література залишається поза увагою вчених. У дослідженні нехудожні тексти розглядаються у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні – це будь який текст за винятком прози чи поезії, у якому розповідається про реальні ідеї, людей, місця, об'єкти чи події. У вузькому розумінні цей термін обмежений соціологічними (політика, уряд, наука, соціальні відносини і т. ін.) та економічними (промисловість, техніка, сільське господарство, бізнес і т. ін.) аспектами людської діяльності, що зближує його з перекладом публіцистичних та технічних текстів. Ця класифікація узгоджується із твердженням про аналіз нехудожніх текстів на макро- чи мікро-рівні, де перший стосується жанру, реєстру, соціокультурного оточення, а другий зосереджується на мовних особливостях комунікативної цінності окремої лексичної одиниці в тексті.

Нехудожні тексти, хоч і відокремлені від художніх, багато в чому поділяють спільні риси з ними у мові, стилі, культурі, прагматичності.

Переклад нехудожніх текстів, який охоплює також технічний переклад, зумовлений низкою соціальних процесів, серед яких важливими є індустріалізація та глобалізація. Цей факт увиразнився у дихотомії інтернаціоналізації перекладацького процесу та його адаптації до певної культури. Традиційно нехудожні тексти можна характеризувати за певними режимами, такими як нарративний (роздуми, реальні історії тощо), пояснювальний (аналітичні есе, наукові доповіді), персуазивний (редакційні статті, політичні промови тощо) і описовий (змальовання образу, наукові спостереження, інструкції тощо). Кожний із зазначених режимів характеризується певним стилем. Хоч не обов'язково ці стилі не змішуються – скоріше навпаки.

Основною метою дослідження проф. Василя Бялика є розробка послідовної прагматичної теорії нехудожнього дискурсу.

Успішне завершення проекту дасть змогу українським університетам: розглянути нові підходи до підготовки перекладачів; запровадити технічний пе-

реклад як окрему дисципліну у навчальному плані університетів; підвищити студентський статус завдяки набуттю професійних навичок та доведеної перекладацької компетентності.

Проведене дослідження є важливим у заповненні прогалин і в навчальних планах українських ВНЗ, де роль технічного перекладу недооцінюється. Завершення проекту створює методологічну базу для посібників з нехудожнього перекладу, які будуть корисними для українських студентів і допоможуть їм оволодіти майстерністю нехудожнього перекладу.

Оскільки проект включає дані прагматичного аналізу дослідження, це допоможе студентам визначитися у виборі найкращого шляху передачі ілюкативної сили тексту-джерела і створити бажаний перлюкативний вплив на цільову аудиторію.

Міждисциплінарний підхід до вимірів нехудожнього дискурсу полягає у випрацюванні прагматичної теорії нехудожнього перекладу, яка радикально переосмислює його усталене розуміння.

Проект передбачає значний вклад у галузь перекладознавства, оскільки адаптує українську систему вищої освіти до соціокультурних потреб країни.

Fulbright Scholar Program

Вовк Дмитро

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків

Право | *Релігійна свобода у транзитивних, конфліктних*

і пост-конфліктних суспільствах: юридичні аспекти

Kennan Institute, Woodrow Wilson International Research Center for Scholars,

Washington, DC

dmtr.vovk@gmail.com

Проект кандидата юридичних наук Дмитра Вовка має на меті дослідження американської традиції розуміння, обґрунтування і регулювання релігійної свободи як правової цінності. Основна ідея полягає у тому, щоб використати дотичний американській досвід для подолання сучасних загроз релігійній свободі в Україні, у тому числі непропорційне втручання держави в автономію релігійних об'єднань, неналежний баланс між релігійною свободою й іншими правовими цінностями, ігнорування релігійних потреб віруючих, порушення вимог світськості, використання релігії і церков як зброї в українсько-російському конфлікті. Головна ціль проекту – запропонувати юридичні механізми, які забезпечували б релігійну нейтральність держави, захищали би релігійні права індивідів і у цілому просували транзитивне українське суспільство у бік демократії.

Дослідження охоплює чотири блоки питань: (1) релігійна свобода і верховенство права; (2) державне втручання у релігійну свободу; (3) релігійна свобода на тлі військового (зокрема українсько-російського) конфлікту; (4) релігійна свобода і європейська інтеграція (церковна етика, гендер та права ЛГБТ-спільноти).

Перший блок питань стосується зв'язків свободи релігії і верховенства права. Співвідношення верховенства права і релігійної свободи стає полем для суперечок, коли законодавцеві чи судді потрібно збалансувати світськість та релігійну нейтральність держави і право особи сповідувати свою релігію. Зрозуміло, що модель світськості може бути різною: від коопераційної світськості у Сполученому Королівстві до американського «розділового муру» чи французької *laïcité*. Однак будь-яка світська держава стикається з набором схожих проблем: чи визнавати юридичні наслідки релігійного шлюбу, чи визнавати рішення релігійних арбітражів, чи визнавати дипломи про релігійну освіту, чи допускати елементи традиційної релігії у публічних процедурах тощо.

Другий блок питань присвячений дослідженню підстав і меж втручання держави у релігійну свободу. Політику Української держави у сфері релігії і релігійних об'єднань важко назвати послідовною. І законодавець, і суди нагадують недосвідченого акробата, який рухаючись по дроті, постійно хитається у різні

боки: від вибудови надто тісних стосунків з церквами до майже радянського секуляризму, коли держава ігнорує релігію і релігійні потреби населення. Ці «хитання» є наслідком відсутності, принаймні на рівні юридичної практики, сталої моделі державно-церковних відносин в Україні.

Обґрунтування такої моделі важливо і в контексті українсько-російського конфлікту, зокрема війни на Донбасі, що породжує нові виклики релігійній свободі як у зоні військових дій, так і на мирній території, й так само загострює питання балансування цього права і національної безпеки (третій блок питань).

Четвертий блок питань стосується конфліктів між релігійною свободою, гендером і правами ЛГБТ-людей. Найбільші українські церкви, з одного боку, підтримують європейський геополітичний вектор, а з другого боку, активно протидіють тому, що вони вважають гріховною, аморальною чи неприйнятною поведінкою (одностатеві сексуальні відносини, зміна традиційних гендерних ролей, аборти, евтаназія, спеціальні захисні заходи від сімейного насильства тощо). Прості відповіді на кшталт «церква не має лізти у ці питання» чи «державі не потрібно чіпати одностатеві шлюби чи втручатися у внутрішньо сімейні справи, якщо суспільство проти» не є ефективними. Держава має проводити поступову, але тверду політику, спрямовану на утвердження толерантності, гендерної рівності і особливо прав ЛГБТ-спільноти. Вагомим тут є також широкий соціальний та академічний дискурс з цих питань, який має бути відкритим і для релігійних людей, за умови, що вони визнають підстави участі у такому дискурсі (зокрема цінність прав людини і відсутність претензій на легітимацію релігійної етики). У цьому сенсі порівняльне дослідження правової політики західних держав, філософських й юридичних дискусій навколо цих питань є корисним для України.

Fulbright Scholar Program

Дубовик Володимир

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, Одеса
Міжнародні відносини | Американо-українські відносини
у період кризи та конфлікту
St. Edward's University, Austin, TX
volodymyrdubovyk@gmail.com

Проект кандидата юридичних наук Володимира Дубовика спрямований на дослідження відносин між США та Україною в останні роки з моменту початку Євромайдану й ставить за мету проаналізувати їх характер, формат, основні виміри, пріоритети та еволюцію. Увага дослідника зосереджена на вивченні питань взаємодії у сферах дипломатії, економіки, безпеки, політики, інформації/пропаганди, стратегічного партнерства; на детальному розгляді конкретних прикладів підтримки України з боку США у час серйозних випробувань й виявленні мотивів, що ними керуються США при наданні такої підтримки. Усе це оцінюється крізь призму цінностей та інтересів зовнішньої політики США у даному конкретному вимірі. Цим питанням часто нехтують, обмежуючись цитуванням практичних випадків допомоги без пояснення мотивів та обґрунтування.

Серед намірів дослідника є визначення основних етапів розвитку політики США щодо України, а також етапів розвитку двосторонніх відносин. Зазвичай період у три роки не дозволяє простежити еволюцію процесу, але за часів, коли інтенсивність та динаміка надзвичайно високі, це створює «ущільнений» порядок денний та швидкий темп розвитку, тобто еволюція відбувається. Залишається визначити її основні етапи.

Однією з цілей проекту є розгляд концептуальних засад майбутньої політики США стосовно України, що виразно проступають у дискусіях американських колег з даного питання. Підходи вчених варіюються від лібертаріанців/ізоляціоністів (відкидають саму ідею участі США у вирішенні кризових питань й надання допомоги Україні) до класичних реалістів (роздивляються через призму балансу сил, розподілу сфер впливу з Росією), активних реалістів (виступають за конструктивніші кроки, спрямовані на послаблення російської настирливості), ліберальних інтервенціоналістів (пропонують захищати свободу України й вірять у її здатність досягти успіху в демократизації супроти дедалі авторитарнішої Росії) й неоконсерваторів (вбачають у цьому початок нової холодної війни).

Володимир Дубовик також планує дослідити вплив різних теоретичних напрямків й концептуальних підходів на процес прийняття рішень у зовнішній політиці США, а також проаналізувати позиції та ролі ключових гравців, відповідних відомств у рамках американської політичної системи.

Проект розглядає американсько-українські відносини через взаємодію між виконавчою та законодавчою гілками влади, а також місце цих відносин в ході політичної боротьби, кампаній, платформ політичних партій та їх лідерів.

Fulbright Scholar Program

Загвойська Людмила

Національний лісотехнічний університет України, Львів
Екологічна економіка | *Трансформування традиційного бачення соціоекологічних систем: лісові кластери*
Portland State University, Portland, OR
zahvoyska@ukr.net

Економіст-математик за фахом, кандидат економічних наук Людмила Загвойська проводить між-дисциплінарні дослідження в царині моделювання соціоекономічних систем як феномену синергетичної природи, функціонування якого уможливають і забезпечують екологічні системи. Вона досліджує і розвиває методологію та інструментарій урахування екологічних обмежень у практиці прийняття управлінських рішень. Використовуючи їх, дослідниця вивчає ставлення стейкхолдерів до послуг екосистем різної природи, а також можливість інтегрування неоцінених ринком вартостей цих послуг у процес прийняття інвестиційних рішень.

Проект, над яким працює Людмила Загвойська в рамках Програми імені Фулбрайта, полягає в обґрунтуванні нових методологічних підходів та інструментарію дослідження соціально-екологічних систем як складних адаптивних структур із емерджентною (від англ. emergent – несподівано з'являється, раптово спливаючий) поведінкою, інтегруючи парадигми екологічної та інституціональної економіки, а також теорії складних систем. Такий інтегрований підхід дозволить подолати такі виклики сьогодення, як екологічний імператив, необхідність зміни способу діяльності та критеріїв оцінювання її ефективності в умовах виходу за межі безпечної суспільної практики.

Лісові кластери, як форма самоорганізації бізнесу, пов'язаного з використанням і продукуванням послуг лісових екосистем, нині особливо потребує екоінновацій. Адже лісові екосистеми, предмет праці і результат діяльності підприємств лісового кластера, відіграють важливу роль у стримуванні процесу зміни клімату. Проте ці екосистеми самі зазнають серйозного впливу внаслідок синергії глобальної зміни кліматичної моделі та локального антропогенного навантаження. Адаптуючись до нього, ці системи роз-

кривають несподівану контрінтуїтивну динаміку, бо ж їхня реакція довгий час може залишатися латентною, а проявитися лише тоді, коли колапс системи вже неминучий.

Після побудови багатоагентної моделі лісового кластера дослідниця сподівається отримати інструмент для аналізу макропроцесів на основі діяльності окремих індивідуумів, що дозволить знайти й обґрунтувати адекватні та ефективні проактивні політичні рішення для спрямування діяльності підприємств лісового кластера на шлях сталого розвитку.

Методологія агентного моделювання, започаткована американськими науковцями, поки що має обмежене застосування в українському науковому та освітньому просторі. Тому вигоди від реалізації цього проекту будуть різноплановими і затребуваними. Дослідження процесів становлення і розвитку лісового кластера, його трансформації на засадах сталості, рушіїв, перешкод і порогових значень у розвитку цього процесу забезпечить підґрунтя для холістичного обґрунтування управлінських рішень, збагатить інструментарій наукових досліджень і буде інтегроване в університетські навчальні програми.

Fulbright Scholar Program

Звінчук Олександр

Інститут педіатрії, акушерства та гінекології НАМ України, Київ
Охорона здоров'я | Фактори ризику зловживання алкоголем серед підлітків в Україні
University of Illinois at Chicago, Chicago, IL
zvinchuk@hotmail.com

Проект Олександра Звінчука, наукового співробітника відділення медичних та соціальних проблем сім'ї ДУ «Інститут педіатрії, акушерства та гінекології НАМН України», зосереджено на поглибленому аналізі даних лонгітюдного когортного дослідження «Сім'я та діти України» (СДУ), що розглядає біологічні, психологічні, соціальні фактори, й фактори зовнішнього середовища, пов'язані зі станом здоров'я вагітних, новонароджених, дітей та підлітків.

СДУ є українською частиною Європейського лонгітюдного дослідження вагітності та дитинства (European Longitudinal Study of Pregnancy and Childhood/ELSPAC), що розпочато у 1985 році за ініціативи Всесвітньої організації охорони здоров'я і спільно виконується українськими, європейськими та американськими науковцями. При виконанні дослідження СДУ в період з грудня 1992 по серпень 1996 було залучено 4510 вагітних з м. Київ, м. Дніпродзержинськ, Дніпропетровської області та м. Маріуполь, Донецької області. Їх нащадки знаходились під спостереженням впродовж останніх 18 років. Дані були отримані з анкет, що їх самостійно виповнювали учасники дослідження, й при роботі з медичною документацією відповідних медичних закладів.

Була зібрана інформація щодо перебігу вагітності та пологів, стану здоров'я і дані про розвиток дітей у різні етапи оцінки по виповненню віку 6, 18 місяців,

3, 7 та 18 років. Додатково до опитування за анкетами ELSPAC та викопіювання медичної документації у процесі роботи були виконані наступні цільові дослідження: «Репродуктивні наслідки в умовах забруднення навколишнього середовища», «Вивчення впливу забруднення навколишнього середовища на стан здоров'я дітей», «Дослідження випадків бронхіальної обструкції у 7-річних дітей». Протягом останнього 18-річного етапу оцінки опитування стосувалося загальних проблем здоров'я та поведінки підлітків, й концентрувалося на наступних питаннях: поширеність астми та алергічного риніту, надмірної ваги та визначення факторів ожиріння, стан здоров'я ротової порожнини, становлення репродуктивної функції, випадки ризикової поведінки серед учасників дослідження (куріння, вживання алкоголю, наркотиків).

Даний етап виконання проекту зосереджений на вивченні рівня розповсюдження та встановлення першопричин ризикової поведінки серед підлітків. Зловживання алкоголем є головним фактором ризику для захворюваності та смертності в Україні. Згідно даних ВООЗ 35.2% чоловіків та 12.1% жінок у країні мають епізоди значного вживання алкоголю. 9.3% чоловіків та 1.1% жінок мають діагностовані розлади, пов'язані зі зловживанням алкоголем. Серед країн, що прийняли участь у ВООЗ дослідженні психічного здоров'я, Україна займає перше місце за рівнем очікуваної кумулятивної захворюваності на такі розлади. За даними цього ж дослідження 39.3% підлітків розпочали вживати алкоголь до настання 15-річного віку.

Нещодавно було досліджено взаємозв'язок між вживанням алкоголю батьками в різні періоди їхнього життя та вживанням алкоголю підлітками серед субкогорти програми СДУ у м. Дніпродзержинськ. Встановлено, що вживання алкоголю матір'ю більше ніж раз на тиждень до початку вагітності було пов'язане з випадками зловживання алкоголем серед підлітків. Вживання алкоголю батьком дитини до початку і протягом вагітності не були пов'язані з такими випадками. Вживання алкоголю матір'ю та батьком підлітка було чітко пов'язане з зловживанням алкоголю підлітком.

По завершенню виконання дослідження буде отримано важливу інформацію у визначенні факторів виникнення ризикової поведінки у підлітків з метою планування ефективних втручань.

Fulbright Scholar Program

Козак Назар

Інститут народознавства НАН України, Львів

Мистецтвознавство | *Від поствізантійського мистецтва до Ренесансу.*

Переосмислюючи українське релігійне мистецтво на північний схід від Карпат (1500-1700)

The Ukrainian Museum, New York, NY

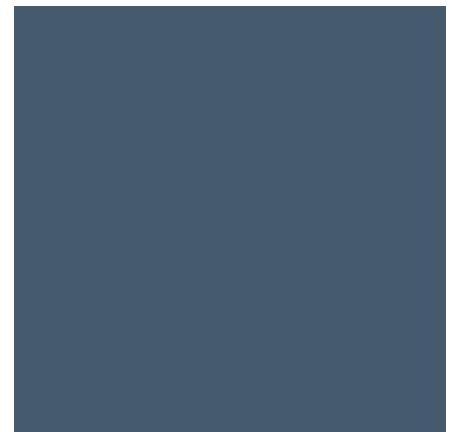
knb_ua@yahoo.com

Метою проекту старшого наукового співробітника Інституту народознавства НАН України, кандидата мистецтвознавства Назара Козака є розробка концепції і здійснення необхідних досліджень у підготовці виставки українського релігійного мистецтва 16-17 ст. північно-східної частини Карпатського регіону. Складна історія регіону спричинила до його культурного різноманіття. Це була зона культурних контактів між Візантією і Заходом, лінією зіткнення православного та латинського християнства, мовного кордону між східнослов'янськими та західнослов'янськими мовами й діалектами, тут пролягав маршрут німецької і валашської колонізації, цей регіон став домом для грецьких та вірменських купців, численних єврейських громад. Поєднуючись та перетинаючись ці культурні пласти впливали і збагачували один одного. Проект зосереджений на одному такому випадку, який, незважаючи на довгу історію суперництва, своїм наслідком мав симбіоз естетичних традицій, виявлений у видатних творах мистецтва. У центрі уваги – українське релігійне мистецтво в період переходу від пізнього середньовіччя до ранньомодерного часу, коли поствізантійська образотворча система збагатилася західними впливами, почерпнутими з ренесансних, маньєристичних та ранньо барокових зразків. В українській історіографії це перехідне мистецтво визначається як «ренесансне», й дослідник має на меті переосмислити цю концепцію шляхом різностороннього вивчення проблеми. Особлива увага буде приділена взаємозв'язку між друкованими і мальованими образами, яким чином

іконографія гравюр впливала на зміни в іконописі і настінному малярстві? Які ідеологічні мотиви були в основі революції у візуальній культурі?

Виставка українського релігійного мистецтва 16-17 ст. північно-східної частини Карпатського регіону має відбутись найперше в Українському музеї у Нью-Йорку (The Ukrainian Museum, New York, NY). Це провідна культурна інституція США, що знаходиться у районі Іст Виллідж/East Village у серці Мангеттена, презентує світові українську культуру й мистецтво і є одним з найкращих «малих» музеїв Нью-Йорка.

В рамках проекту планується розробити детальну документацію, яка б дозволила Музеєві звернутись до грантових установ та приватних донорів, щоб розпочати фандрейзингову кампанію для виставки. Важливим також буде встановлення контактів та налагодження тісної співпраці Українського музею у Нью-Йорку з музеями в Україні та Східній Європі, де зберігаються пам'ятки українського релігійного мистецтва. Планується, що виставка буде мандрівною й після Нью-Йорка буде показана у найбільших культурних центрах Америки – Вашингтоні, Бостоні, Чикаго та Лос-Анджелесі. Виставка сприятиме ознайомленню американської аудиторії з кращими зразками українського релігійного мистецтва ранньомодерного часу, яке порівняно маловідоме в США. Каталог виставки, виданий англійською та українською мовами, має стати фундаментом для подальшого вивчення та інтересу до теми на міжнародному рівні.

Fulbright Scholar Program

Кузнецов Ілля

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк
Когнітивні науки | *Зв'язок між здатністю розпізнавати тип розподілу та соціальним психотипом: КВП-дослідження*

University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana-Champaign, IL
Kuznetsov.Ilya@eenu.edu.ua

Розвиток в галузі когнітивних та нейронаук протягом останнього десятиріччя призвів до появи нового напрямку – соціальної нейронауки (social neuroscience). Фундамент проблематики соціальної нейронауки заклали роботи Данієля Канемана, який у 2002 році отримав за свої дослідження Нобелівську премію в галузі економіки. Основними теоретичними моделями поведінки в економіці є моделі з теорії ігор, згідно яких людина приймає найбільш раціональні рішення. Втім, і повсякденне життя, і експериментальні роботи в області когнітивної науки показують, що поведінка людей значно відрізняється від раціональної, що зумовлено, насамперед, факторами соціального плану – схильністю до альтруїзму, моральними нормами, відразу до несправедливих вчинків. Своєю чергою ці чинники взаємодіють із факторами іншої природи – біологічними (стать), психологічними (настрій), антропологічними (расова приналежність) і багатьма іншими, що при-

зводить до появи складних моделей людської поведінки в умовах соціальної взаємодії. Одним із таких чинників, якому автор проекту Ілля Кузнецов приділяє значну увагу, є здатність оцінювати тип розподілу випадкових подій. Найбільш поширеним у природі є нормальний розподіл випадкових подій. В соціальних системах, що характеризуються великою кількістю зворотних зв'язків, дуже часто зустрічається розподіл за степеневим законом, відомий також як розподіл Парето. Ефективне прогнозування ймовірностей – життєво важлива здатність для людини, яка повинна була розвиватися в процесі біологічної та соціальної еволюції і яка, на думку дослідника, тісно пов'язана зі схильністю до альтруїстичної поведінки. Розуміння причин альтруїстичної, соціально-спрямованої поведінки є фундаментальною основою для розвитку таких практичних напрямків, як практична психологія груп та колективів, методи раціонального мислення, прийняття рішень, адаптація в суспільстві осіб із розладами соціальних функцій.

Основною методикою проекту Іллі Кузнецова є дослідження викликані активності кори головного мозку людини (т.з. когнітивних викликаних потенціалів, КВП). Реєстрація викликані електричної активності кори головного мозку дозволяє спостерігати об'єктивні зміни в роботі вищих відділів нервової системи. Методика дає можливість реєструвати і візуалізувати дуже швидкі зміни, порядку 0.05-0.1 с, що знаходиться поза межами суб'єктивного досвіду людини. Крім того, методика КВП дозволяє припустити, які мозкові структури відіграють критичну роль в організації когнітивних процесів, зокрема процесів, пов'язаних із соціальними взаємодіями.

В рамках проекту планується розробити та випробувати базову експериментальну методика психофізіологічного тестування, яку в подальшому Ілля Кузнецов сподівається використовувати в своїх дослідженнях в Україні, а також зробити низку публікацій у цитованих виданнях. Результатами проекту повинні стати нові відомості про вплив на соціальну поведінку таких факторів, як ймовірність розподілу випадкових подій, соціальні установки, стать, ефекти фреймінгу. Дослідник сподівається, що результати проекту стануть значним поштовхом для розвитку соціальної нейронауки та нейроеконіміки в Україні.

Fulbright Scholar Program

Куліков Володимир

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків

Історія | *Компанії, спільноти та контроль. Корпоративні міста в Україні та США*

Kennan Institute, Woodrow Wilson International Research Center for Scholars,

Washington, DC

kulikov@karazin.ua

У фокусі уваги проекту кандидата історичних наук Володимира Кулікова – спільноти так званих корпоративних міст (англ. – *company towns*) південного сходу України та Пеннсильванії у період Другої промислової революції. Дослідження спрямоване на вивчення механізмів формування спільнот корпоративних міст; спроб компаній конструювати та маніпулювати робітничими спільнотами; а також стратегій опору корпоративній гегемонії, що чинили жителі таких поселень.

Поява корпоративних міст була характерним явищем для всіх країн, які вступили в індустріальну епоху. Більшість сучасних українських індустріальних міст, таких як Донецьк, Кам'янське, Краматорськ, Алчевськ, Горлівка, Єнакієве починали свою історію як корпоративні міста і зіграли важливу роль у становленні модерного економічного зростання країни. Найбільш характерним фактором у житті мешканців таких міст була їх залежність від компанії: у формуванні міста, у добуванні засобів до існування і щодо виживання спільноти в цілому. Весь ритм життя, вся інфраструктура і навіть міжособистісні відносини були організовані навколо підприємства.

Попередні дослідження, нехтуючи ширшим просторовим та історичним контекстом, переважно були зосереджені на унікальності корпоративних міст Східної України. Порівняльний підхід до вивчення корпоративних міст, що ним буде послуговуватись Володимир Куліков, сприятиме кращому розумінню соціальних процесів в індустріальних містах і можливих шляхів їх вирішення; додасть ширшої перспективи баченню нинішніх соціальних та економічних проблем; дозволить з'ясувати, як модель корпоративного міста працювала в різних економічних, соціальних і культурних середовищах. А відтак поглибить наявні знання про природу корпоративних міст в цілому, надасть нові дані для розуміння влади і опору, лояльності та авторитарності у корпоративних містах; дозволить виробити чіткіше бачення історичної ролі і впливу корпоративних міст на формування та розвиток індустріального суспільства; розширить сприйняття одного з найстаріших промислових регіонів в сьогоднішній Україні та Європі.

Рівночасно дослідницький проект Володимира Кулікова суттєво доповнить відомості про еволюцію відносин між бізнесом, менеджментом та робітництвом у корпоративних містах у часи Другої індустріальної революції, сприятиме доглибнішому розумінню проблеми принципал-агент (англ. *principal – agent problem*) й критичнішому погляду на розвиток взаємовідносин між державою, бізнесом і працею.

Проект також має на меті вийти за рамки традиційного розуміння мотивів реалізації соціальних програм (*welfare programs*) та причин виникнення ідей корпоративної соціальної відповідальності.

Загалом проект Володимира Кулікова може бути класифікований як міждисциплінарний, що зачіпає низку соціальних та гуманітарних дисциплін з особливим акцентом на проведенні порівняльного аналізу кейсів Східної Європи та США. Дослідження має відношення до історичної урбаністики, соціальної та бізнесової історії, а також до глобальної історії праці. Завдяки порівняльній перспективі, очікувані результати проекту слугуватимуть також основою для розробки рекомендацій з питань політики щодо індустріальної культурної спадщини у колишніх та нинішніх промислових моно містах України.

Fulbright Scholar Program

Лильо Ігор

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів

Історія | *Свої серед чужих – чужі серед своїх: портрети грецьких емігрантів і мандрівників у Речі Посполитій в 15-17 ст.*

University of California, San Diego, CA

lylolv@yahoo.com

Дослідження кандидата історичних наук Ігоря Лиля покликане дати відповідь на питання, як грецькі переселенці – представники переважно православної культури – ставали органічною частиною західного, здебільшого католицького світу. Адаптація та подальша співпраця представників цих двох культур створили в XV-XVII ст. на східному кордоні Європи цікавий культурологічний феномен. Вивчення його результатів є особливо актуальним у наш час, та може бути корисним як для науковців, так і для людей, від яких сьогодні залежить прийняття важливих політичних рішень.

Дослідницькі інтереси Ігоря Лиля є дуже близькими до зацікавлень Центру елліністичних студій в University of California (San Diego, CA). Тож, його перебування у США – це не лише унікальна можливість отримати цінний досвід, але й разом з американськими колегами створити оригінальний і тривалий проект на майбутнє. Серед очікуваних результатів праці над проектом – підготовка спецкурсів для студентів історичних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка та Українського Католицького Університету, створення українсько-американської Web групи, що слугуватиме платформою для обміну інформацією між викладачами і студентами навчальних закладів. Таке пряме спілкування буде корисним як з наукової та методологічної точки зору, так і для кращого розуміння тенденцій та напрямків, котрі існують у даній ділянці досліджень.

Fulbright Scholar Program

Павліщук Анна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

Хімія | *Вплив парамагнітних гостьових молекул на магнітні властивості пористих решіток, отриманих на основі гетерометальних металоокраунів*
Drexel University, Philadelphia, PA
annpavlis@ukr.net

Отримання і дослідження нових сполук, які могли би використовуватися у медицині і промисловості для створення різноманітних ліків та матеріалів (катализаторів, сенсорів, сорбентів, оптичних і магнітних матеріалів) є однією з найбільш актуальних задач сучасної хімії. Зокрема, інтенсивні дослідження у всьому світі зі створення сполук з нетривіальними магнітними властивостями зумовлені можливим використанням таких речовин для конструювання молекулярної спінтроники, для збереження інформації у великих об'ємах («елементи пам'яті») та для створення «квантових комп'ютерів». Сполуки, що потенційно здатні демонструвати поведінку «молекулярних магнітів», є особливо цікавими з огляду на те, що такі речовини здатні зберігати намагніченість після виключення зовнішнього магнітного поля і, на відміну від масивних магнітів, вони потенційно здатні зберігати інформацію з набагато вищою щільністю. Попри велику кількість робіт, присвячених даній тематиці, одним із викликів в області молекулярного магнетизму й досі залишається створення сполук з бажаними властивостями (параметрами) та їх регуляція.

У своєму проєкті кандидат хімічних наук Анна Павліщук сумісно з науковою групою проф. Ентоні В. Еддісона (Anthony W. Addison) з Drexel University (Philadelphia, PA) пропонує отримати гетерометалічні координаційні сполуки на основі йонів перехідних металів і лантаноїдів з пористими кристалічними решітками, що базуються на основі комплексних блоків типу «металоокраун». Ці комплексні блоки були обрані як основа для утворення пористих координаційних решіток, оскільки багато представників цього класу сполук здатні демонструвати поведінку «молекулярних магнітів». У ході виконання проєкту плануються дослідження будови синтезованих сполук, їх спектральних і магнітних властивостей та процесів адсорбції парамагнітних молекул-гостей координаційними сполуками з пористими кристалічними решітками. Головною метою є перевірка гіпотези, що регуляцію магнітних властивостей координаційних сполук з пористими кристалічними решітками можна здійснювати шляхом включення у порожнини таких координаційних сполук різних парамагнітних гостьових молекул. Підтвердження даної гіпотези може дозволити у майбутньому створювати сполуки з бажаними магнітними характеристиками, а також прогнозовано їх регулювати.

Fulbright Scholar Program

Павлов Олексій

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Освіта | *Модернізація служб сприяння у працевлаштуванні студентів в університетах України*

University of Maryland, College Park, MD

oleksiypavlov@gmail.com

Для успіху реформ в Україні потрібна модернізація країни у всіх сферах, зокрема у вищій освіті. При цьому зміни мають торкнутися і такого важливого підрозділу кожного університету, як служба сприяння працевлаштуванню студентів.

У проекті кандидата технічних наук Олексія Павлова розглядається 15-річний досвід роботи одного з перших центрів кар'єри України. Пропонується з'єднати цей досвід з найкращими досягненнями відповідних служб університетів США – світового лідера в галузі освіти, врахувати особливості української вищої освіти на сьогоднішній день, і розробити практичні інструменти з модернізації вітчизняних служб сприяння працевлаштуванню студентів.

Україна – молода країна, 25 років відділяють її від СРСР, де існували плановий розподіл молодих фахівців після закінчення вишу, відсутність ринку праці і духу конкуренції. Тільки в кінці 90х – початку 2000х в університетах почали з'являтися перші західноорієнтовані центри кар'єри. Пізніше у вишах була спроба впровадити єдину схему побудови служб сприяння працевлаштуванню студентів з обов'язковою бюрократичною звітністю. В даний час, у зв'язку з реформами Міністерства освіти і науки України, ВНЗ отримали самостійність і гнучкість у цьому питанні. Але центрів кар'єри, що працюють ефективно, у країні все одно вкрай мало.

Крім того, сьогодні Україна перебуває в умовах зовнішньої військової агресії, жорсткої фінансової кризи і спаду виробництва, зниження попиту на фахівців. Нові виклики, які потрібно враховувати при аналізі ринку праці – міграція біженців із зон конфлікту, статус територій на Сході країни. Все це істотно ускладнює завдання створення ефективної системи служб сприяння працевлаштуванню студентів, яка б відповідала рівню сучасних університетів розвинених країн.

Для вирішення цього завдання необхідно чітко сформулювати шляхи докорінної модернізації відповідних студентських служб українських університетів та надати вишам практичний інструмент такої модернізації. У зв'язку з цим основні цілі проекту:

- Виконати аналіз сучасного стану служб сприяння працевлаштуванню студентів в Україні.
- Дослідити структуру, діяльність і тенденції розвитку студентських служб в університетах США, що займаються плануванням кар'єри і працевлаштуванням студентів.

- Провести порівняльний аналіз таких служб в обох країнах та розробити рекомендації щодо модернізації вітчизняних студентських служб з урахуванням особливостей вищої школи України.

- Реалізувати розроблені рекомендації у вигляді практичного посібника з організації роботи сучасного центру кар'єри в українських університетах.

Процес оцінювання та розповсюдження результатів проекту проходитиме у три етапи.

По-перше, буде модернізована діяльність Кар'єра-центру Одеського національного політехнічного університету. Зміни торкнуться організації роботи співробітників Центру, форм взаємодії зі студентами та випускниками, змісту навчальних занять та консультацій для них, методів співпраці з роботодавцями та інших аспектів роботи центру. Анкетування студентів і представників компаній слугуватиме зворотнім зв'язком для коригування розроблених рекомендацій.

По-друге, запланована апробація результатів на семінарі за участю представників провідних університетів Південного регіону, конструктивні зауваження колег також будуть враховані.

На заключному етапі буде представлена фінальна версія розроблених рекомендацій у вигляді практичного посібника з організації роботи Кар'єра-центру. Даний посібник буде запропоновано для модернізації студентських служб університетів України.

Таким чином, результати досліджень дадуть можливість домогтися нової якості роботи студентських служб сприяння працевлаштуванню, що допоможе як адаптації студентів до умов ринку праці, так і поліпшенню рівня професійної підготовки молодих фахівців в Україні.

Fulbright Scholar Program

Шкуропат Марина

Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Бахмут

Сучасна афро-американська література | *Творчість Персиваля Еверетта*

University of Southern California, Los Angeles, CA

marysh911@gmail.com

Метою проекту кандидата філологічних наук Марини Шкуропат є вивчення творчості сучасного афро-американського письменника Персиваля Еверетта. Увагу дослідниці буде зосереджено, зокрема, на теоретичному вивченні проблеми авторської ідентичності в умовах мультирасового та мультикультурного середовища, яким є сучасні Сполучені Штати. Доведено, що вивчення окремої національної літератури є найбільш продуктивним за умови залучення відповідного історичного та культурного контексту. Феномен Персиваля Еверетта в сучасній американській літературі полягає в тому, що незважаючи на примусову класифікацію, як «афро-американський письменник» він створює власну авторську ідентичність митця, який є «чорним» за генетичною приналежністю, але не належить до суто афро-американської традиції за культурно-естетичним вибором.

Необхідність вивчення та введення до наукового обігу творчості П. Еверетта виходить із того, що на відміну від інших афро-американських авторів, таких як Тоні Моррісон, Чарльз Джонсон, Кларенс Мейджер, Джон Е. Відман, чії роботи укорінені у відповідній традиції, твори Еверетта витікають з євро-американської освітньої та культурної традиції, адже у своїх роботах він часто посилається на представни-

ків саме європейської культури – філософів, художників, письменників, громадських діячів, відтак, окреслює свою естетичну територію у світовій літературі. У його роботах порушено складні й універсальні питання про те, що означає бути людиною незалежно від расового, соціального або культурного середовища.

Теоретичні та практичні напрацювання проекту будуть покладені в основу майбутньої монографії про творчість Персиваля Еверетта, результати дослідження дозволять суттєво оновити лекційні курси з сучасної американської літератури, додати теоретичний матеріал з авторської ідентичності, запровадити спеціалізовані семінари з сучасної афро-американської літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття. Зважаючи на те, що українська держава проводить відкриту політику інтеграції у світову спільноту, активно вивчає й засвоює західні цінності, дослідження творчості Персиваля Еверетта допоможе повніше зрозуміти основні цінності американського суспільства, з-поміж яких індивідуальний успіх, незалежність і самостійність особистості, відповідальність за вчинки перед суспільством, конструктивна критика влади, і чи не найголовніше – повага й толерантність до людей, які відрізняються релігійною, расовою або етнічною приналежністю та сексуальною орієнтацією.

Fulbright Scholar Program

Щербакова Оксана

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів
Неврологія | Роль мікроРНК в процесах старіння в *Drosophila melanogaster*
University of Pennsylvania, Philadelphia, PA
oksana_kysla@yahoo.com

Старіння – це явище, про яке задумується кожна людина. Цей процес, в якому задіяно багато чинників, пов'язаний з накопиченням молекулярних і клітинних пошкоджень, що ведуть до фізіологічних порушень і підвищення рівня смертності. Старіння характеризується добре визначеними ознаками, які є загальними для більшості типів тканин. До цих ознак відносять зміни геномної стабільності, прогресуюче вкорочення теломер, порушення в тонкій регуляції експресії генів через епігенетичні зміни і дерегуляцію альтернативного сплайсингу, мітохондріальну дисфункцію, клітинне старіння і зміни в міжклітинній комунікації, що пов'язані, наприклад, з підвищенням запальної реакції і порушенням експресії цитокінів.

Метою проекту кандидата біологічних наук Оксани Щербакової є дослідження ролі мікроРНК у процесах старіння. Нещодавно показана роль мікроРНК як регуляторів клітинного старіння. МікроРНК – це невеликі одноланцюгові РНК, довжиною близько 22 нуклеотидів, які задіяні в постраскрипційній регуляції експресії генів у великій кількості живих організмів. Відомо, що мікроРНК регулюють велику

кількість біологічних процесів, серед яких розвиток, диференціація, проліферація, клітинна смерть, метаболізм. Біоінформатичні та експериментальні дослідження продемонстрували, що 60% генів, які кодують білки, містять сайти зв'язування мікроРНК на своїх 3'-нетрансльованих ділянках.

Як модельний об'єкт у дослідженнях буде використана дрозофіла *D. melanogaster*. Для роботи над цим проектом заплановано вивчення ролі мікроРНК-34 у віковозалежній відповіді на стрес та пошук нових мікроРНК, важливих для нормального функціонування мозку з віком.

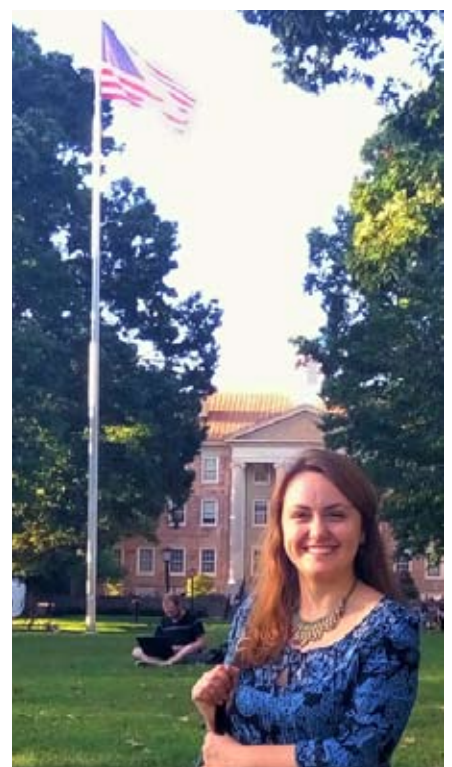
Аналіз функцій мікроРНК дозволить виявити шляхи регуляції механізмів старіння на клітинному і тканинному рівні, тим самим проливаючи світло на зв'язок між старінням і початком віково-залежних захворювань.

Очікується, що проект Оксани Щербакової сприятиме налагодженню співпраці між українськими та американськими науковцями, а отримані результати та досвід будуть корисними у проведенні досліджень та удосконаленні навчального процесу в Україні.

Стипендії для проведення досліджень в університетах США від шести до дев'яти місяців. У конкурсі можуть брати участь особи віком до 40 років з дворічним професійним досвідом: викладачі; аспіранти та дослідники, які ще не мають наукового ступеня; кандидати наук (не пізніше 5-ти років після захисту); адміністратори вищих навчальних закладів; співробітники науково-дослідних установ; журналісти; фахівці з бібліотечної, музейної та архівної справи; спеціалісти у сфері управління культурою; працівники громадських організацій (НДО).

**Fulbright
Research and
Development
Program**

Fulbright Research and Development Program

Булаєва Юлія

Національний науковий центр «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова», Таїрове, Одеська область;

Одеський державний аграрний університет, Одеса

Виноградарство (Ампелоекологія) | Удосконалення системи виробництва виноградарсько-виноробної продукції з найменуванням за походженням в Україні
Cornell University, Ithaca, New York
bulaieva.iuliia@gmail.com

Юлія Булаєва, кандидат сільськогосподарських наук, досліджує питання формування системи виробництва виноградарсько-виноробної продукції з найменуванням за походженням.

Юлія фокусує свою увагу на аналізі екологічних умов території (теруар, ампелоекотоп) та їх впливові на якісні показники та особливі характеристики виноградарсько-виноробної продукції, виявленні зв'язків між ними та застосуванні отриманих знань при виборі ділянок для виробництва вин з позначенням їх походження.

Головна мета проекту – порівняти українські та американські методологічні підходи щодо вибору територій під виноградні насадження та системи виробництва вин з позначенням їх походження (географічним позначенням). Обов'язковою частиною дослідження є ознайомлення з системою AVA (American Viticultural Area), її формуванням та визначенням в ній ролі оцінки екологічних умов території. Дуже важливим буде вивчення правил оформлення виноробами відповідних «позначень» системи AVA, юридичних та маркетингових аспектів системи. Крім того Юлія зацікавлена у співпраці з виноробами, що вважають систему вин з позначенням лише «маркетинговим ходом».

Дослідження передбачають вивчення сучасного досвіду науковців США при оцінці території під розміщення виноградних насаджень (застосування геоінформаційних технологій, результатів аеро- та космічних знімальних), експериментальне застосування українських моделей вибору територій під виноградники (засновані на ГІС) в США та тестування американських систем для українських виноградників з використанням даних про вітчизняні насадження та екологічні умови території.

Дослідження Юлії Булаєвої також пов'язані з вивченням основних положень сучасних методів виявлення зв'язку між продуктом та територією його виробництва (Stable Isotope Ratio Mass Spectrometer (IRMS), 2H-NMR spectroscopy and atomic absorption spectroscopy using flame and thermal ionization, Conventional Atomic Absorption Spectrophotometry, inductively coupled plasma mass spectrometry (ICP-MS). Сучасні аналітичні та статистичні методи дозволяють ідентифікувати зони виробництва продукції, оскільки місце її походження прямо впливає на якісні показники отриманого продукту.

Окрім здійснення власного дослідження, стипендіатка планує відвідувати лекції та семінари, тематика яких є дотичною до сфери її наукових інтересів, що дасть їй можливість поглибити знання предмету, познайомитися з практиками викладання дисциплін в американських університетах та застосувати отриманий у США досвід та знання у власній викладацькій практиці та науковій діяльності в Україні.

Результати дослідницького проекту планується представити широкому загалу науковців, викладачів, виноградарів та виноробів, що зацікавлені у формуванні науково обґрунтованої та юридично закріпленої в Україні системи захисту виноградарсько-виноробної продукції з зазначенням її місця походження, у вигляді наукових публікацій та презентацій, з застосуванням нових даних, що опираються на досвід США. Також планується підготувати й видати монографію, що допоможе виноградарям у виробництві вин високої якості та розумінні нормативно-правового забезпечення питання формування системи виробництва вин з зазначенням походження в Україні, допоможе реформувати вітчизняну виноградарсько-виноробну галузь та орієнтувати її на міжнародний ринок з дотриманням світових стандартів.

Fulbright Research and Development Program

Бурак Мар'яна

Український Католицький Університет, Львів;

Львівська національна академія мистецтв, Львів

**Освіта/Методика викладання іноземних мов | Професійна підготовка
екзаменаторів та розробників тестів для визначення рівня володіння
іноземною мовою**

University of Michigan, Ann Arbor, MI

dzvinkatema@gmail.com

Мар'яна Бурак, дипломований англійський філолог, уже більше як десятиріччя працює і проводить дослідження у сфері викладання української мови як іноземної. Як академічний директор Школи української мови та культури при Українському Католицькому Університеті у Львові вона добре усвідомлює потребу студентів-іноземців у досконалії системі навчання, якісних методичних матеріалах та сертифікаційному оцінюванні їхньої комунікативної компетентності. Впродовж років команда Школи відшліфовувала навчальну програму, насичувала її соціокультурними елементами, удосконалювала методи викладання української як іноземної, розробляла власний лінгводидактичний матеріал. Результатом цієї роботи став вихід у світ сучасного багаторівневого навчально-методичного комплексу «Яблуко», автором першого (базового) рівня якого є Мар'яна Бурак. Наступний крок Школи команда вбачає у запровадженні якісного оцінювання досягнень та вмінь студентів.

Сьогодні нагальною потребою всієї української лінгводидактики є вдосконалення загальнонаціонального стандарту з викладання української мови як іноземної, розробка тестів для оцінювання комунікативної компетентності мовців та сертифікація процесу визначення рівнів володіння іноземною мовою. Теперішнє керівництво Міністерства освіти та науки України, чи не вперше в історії незалежної держави, рішуче вимагає від фахівців дієвих кроків у цьому напрямку. Як член робочої групи з розробки сертифікаційного процесу з української мови як іноземної при Міністерстві освіти Мар'яна Бурак вбачає свою місію під час Програми у вивченні досвіду запровадження, функціонування та вдосконалення процедури сертифікації з англійської мови як іноземної при University of Michigan (Ann Arbor, MI), підрозділом якого є один із найстаріших тестових закладів з оцінювання англійської мови в США. Після об'єднання цієї інституції з тестовим центром Кембриджа (Великобританія) особливістю мовного тестування CaMLA (Cambridge Michigan Language Assessment) є те, що воно, як і вся українська прикладна лінгвістика, опирається на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. Таким чином, дослідження буде максимально наближеним до українського стандарту і допоможе запровадити аналогічну або ж схожу систему мовного тестування з української мови як іноземної в Україні.

Паралельно з основним дослідженням Мар'яна Бурак вважає за необхідне, і не менш важливе, налагодження зв'язків між Українським Католицьким Університетом та кафедрами україністики американських університетів, а також з українськими школами в США для обміну досвідом викладання мови та створення спільних програм. Розуміння потреб та проблем майбутніх студентів Школи української мови допоможе оптимізувати процес їхнього навчання та досягти вищих результатів.

Fulbright Research and Development Program

Волошина Ірина

Хмельницький національний університет, Хмельницький

Освіта/ Фольклористика | *Професійна підготовка майбутніх фольклористів в університетах США*

University of North Carolina at Chapel Hill, Chapel Hill, NC

voloshyna.iryana@gmail.com

Ірина Волошина займається вивченням методики викладання та розробки навчальних планів та програм для професійної підготовки майбутніх фольклористів. Під час проходження стажування на кафедрі американських студій в University of North Carolina at Chapel Hill (Chapel Hill, NC) вона має на меті вивчити підходи до викладання дисциплін фольклористичного циклу. Дослідження включає ознайомлення з передовими ідеями у галузі педагогіки та фольклористики, участь у профільних конференціях та семінарах, підготовку та друк публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях, вивчення змісту навчальних курсів фольклористичного напрямку, роботу з науковими джерелами, відвідування лекцій та семінарських занять, опрацювання навчальних програм науково-викладацького складу University of North Carolina at Chapel Hill та інших університетів США з метою подальшого застосування набутого досвіду у системі ви-

щої освіти України. Також Ірина цікавиться методами залучення громадськості до публічного сектору з метою популяризації фольклору та культурної спадщини українців, промоції етнічної самобутності та втілення проектів з відродження та просування традиційної культури. Під час перебування у США вона має на меті встановлення зв'язків із громадою українців Північної Кароліни.

Результатом дослідження Ірини Волошиної буде завершення та захист кандидатської дисертації з педагогіки, розробка низки навчальних програм для студентів-фольклористів та студентів інших суміжних спеціальностей, видання підручника для відповідних академічних дисциплін. Окрім того, Ірина має ідеї щодо реалізації спільних освітніх та культурних українсько-американських проектів.

Fulbright Research and Development Program

Гомза Іван

Національний університет «Кієво-Могилянська Академія», Київ

Політологія | *Динаміка і механізми радикалізації українських націоналістів, 1918-1943*

College of William and Mary, Williamsburg, VA

iv.gomza@gmail.com

Іван Гомза, кандидат політичних наук, досліджує особливості політики незгоди – конфронтаційної колективної дії політичних акторів, а саме: особливості радикалізації українських націоналістів як акторів політики незгоди в Другій Республіці Польській у 1918-1943 рр. Дослідження передбачає застосування суспільствознавчих наукових моделей для вивчення історичного кейсу: створення схеми соціальної мережі українських націоналістів у вказаний період; проведення мережевого аналізу (визначення цупкості мережі, структурних позицій, середнього рівня залучення тощо) і встановлення, яким чином ці показники корелюють з індивідуальною радикалізацією; визначення можливих структурних тригерів групової радикалізації; візуалізація, опис і пояснення фракціонування націоналістичного руху як джерела гру-

пової радикалізації. В сукупності проект покликаний пояснити соціальні механізми й динаміку дрейфу українських націоналістів до насильницької політики незгоди. Результати дослідження будуть представлені науковій спільноті у вигляді статей у міжнародних наукових виданнях.

Окрім проведення дослідження Іван Гомза відвідуватиме лекції та семінари зі споріднених дисциплін, які відбуватимуться в його університеті, адже після повернення в Україну планує видозмінити декілька курсів, що він їх викладає в «Кієво-Могилянській Академії» (а саме – «Політичний екстремізм» і «Суспільно-політичні рухи») з урахуванням практики викладання в американських інститутах й упровадженням англомовних лекційних та семінарських занять.

Дробіт Ірина

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Львів

Освіта | *Оновлення програми підготовки перекладачів*

University of Maryland, College Park, MD

iradrobot@ukr.net

Ірина Дробіт, кандидат філологічних наук, розробник навчального плану для підготовки перекладачів на бакалаврському рівні при Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності. Вивчає досвід американських університетів щодо формування аналогічних програм на магістерському рівні. Мета її проекту – створити навчальний план для магістратури, у якому послідовність викладу предметів та їх змістове наповнення узгоджується з міжнародними та національними галузевими стандартами, а також з вимогами сучасного ринку перекладацьких послуг. Ірину насамперед цікавить питання інтеграції інформаційних технологій та інструментів перекладу в процес викладання та засвоєння навиків, необхідних для виконання якісного галузевого перекладу та локалізації. Вона досліджує локалізацію як невід’ємний компонент просування товарів та послуг на ринки інших країн. Свою дослідницьку увагу Ірина фокусує на механізмах взаємодії між учасни-

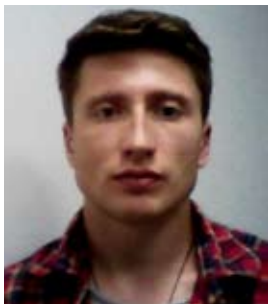
Fulbright Research and Development Program

ками проекту локалізації та зокрема на етапі мовної адаптації товарів та послуг.

Питання локалізації товарів та послуг в Україні українською мовою – це питання прав споживача та гідності громадянина, тому вищим навчальним закладам необхідно докласти максимум зусиль для якісної підготовки фахівців цієї сфери. Ірина Дробіт висвітлює проблеми та виклики локалізації в Україні та в інших країнах через вебінари communiCATE, у яких беруть участь експерти галузі, представники бізнесу та освіти. Саме налагодження тісної співпраці між викладачами та менеджерами проектів, розробниками програмного забезпечення, представниками компаній, які успішно подолали важкий шлях локалізації, допоможе створити якісну програму підготовки спеціалістів вищого ґатунку, достатньо гнучку для того, щоб її могли адаптувати та удосконалити різні навчальні заклади України.

Fulbright Research and Development Program

Лойко Валентин

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків

Соціальна антропологія | Семіотика соціальної реклами:

крос-культурне дослідження

University of Pennsylvania, Philadelphia, PA

valentineloyko@gmail.com

Мета проекту Валентина Лойка – дослідити еволюцію комунікаційних моделей (патернів) в сучасній культурі споживання. Предметом дослідження виступає феномен соціальної реклами в американській культурі споживання, а також актуальні риторичні стратегії соціального оголошення, що нині використовуються у США.

Основною гіпотезою дослідження є припущення, що соціальна реклама, так само як і комерційна, працює в якості механізму конвертації символічного та економічного капіталу. А різноманітні анти-споживацькі рухи та феномени – від благочинності до дауншифтингу – не тільки не є ворожими до культури споживання, а навпаки – виступають її прямим продовженням, бо в таких формах діяльності відбувається абсолютизація принципу «безтямної витрати». Припускається, що відмова від заощадження в демонстративному споживанні подібна до відмови від соціального змагання в анти-споживанні, адже в обох випадках економічний капітал прагне набутти форми символічного. Отже, соціальні форми жертвовності та дару можуть набувати ознак статусної діяльності в розвинутій культурі споживання так само, як придбання і володіння предметами розкоші.

Аташе з питань культури Посольства США в Україні Шері Бистрянські вручає сертифікат про участь у Програмі

Дослідження передбачає семіотичний аналіз рекламних проектів періоду «креативної революції», оскільки саме тоді в американському суспільстві виокремлюється модель споживання, що є перехідною ланкою від демонстративного придбання до демонстративної аскези. Втім, вивчення риторики соціального оголошення має більш загальний культурологічний контекст. Це дослідження механізмів самозахисту культури споживання, що виникають в умовах занепаду кітчу і втомленості споживача від міфологем статусної витрати. Це означає, що в межах саморегуляції культура споживання може створювати бренди анти-споживацького характеру, за допомогою яких освоює соціальний бунт та невдоволення.

До основних завдань проекту входить створення навчальної програми з семіотики реклами. Планується переклад текстів з теорії реклами і соціальної антропології, що дозволять увести до українського контексту основні напрацювання американських фахівців. Також на меті є написання наукових публікацій за означеною теоретичною проблематикою.

Fulbright Research and Development Program

Манчуленко Оксана

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці

Міжнародні відносини | *Розвиток сектору безпеки США після Другої світової війни*

Georgetown University, Washington, DC

manchulenko.senny79@gmail.com

Манчуленко Оксана, аспірантка Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, досліджує процес становлення та розвитку сектору безпеки США після Другої світової війни. Головна мета проекту полягає в аналізі становлення, розвитку та реформування безпеково-оборонного сектору США, як одного з найкращих та найпотужніших у світі, а також можливості застосування американського досвіду в Україні. Невіддільною частиною проведення дослідження є відвідування лекцій, семінарів, презентацій, виступів відомих осіб.

Досвід США є неоцінним і надзвичайно важливим для тих країн, які знаходяться на початковому етапі будівництва власного безпекового сектору. Понад 60 років реформ та змін призвели до утворення однієї з найпотужніших безпеково-оборонних систем світу. Для України, як держави, яка розпочала даний процес, досвід США є важливим та необхідним, особливо стосовно інституційного, кадрового та міжслужбового комунікаційного будівництва в сфері безпеки та оборони.

Результати дослідницького проекту планується представити широкому загалу науковців, освітян, студентів та членам громадськості, що цікавляться розвитком безпеково-оборонного сектору у США та його реформуванням в Україні. Результати роботи буде висвітлено на міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, у статтях й тезах доповідей до фахових видань, а також буде використано при написанні дисертації.

Fulbright Research and Development Program

Маринич Тетяна

Сумський державний університет, Суми

Економіка | *Економетричне моделювання та прогнозування макроекономічних та регіональних процесів в Україні*

Duke University, Durham, NC

t.marynych@ssu.edu.ua

Дослідницький проект кандидата економічних наук Тетяни Маринич присвячений вивченню методів, моделей та інформаційних технологій розробки сценаріїв реалізації фінансової політики держави в контексті забезпечення сталого розвитку країни та її регіонів. Фахівці та науковці США широко використовують економетричне моделювання для аналізу причинно-наслідкових зв'язків в економіці, обґрунтування бізнес рішень та формування політичних висновків. В Україні економетричні методи погано розвинуті та поступаються «експертному» економічному аналізу через складність, нерозуміння та обмеженість статистичних даних.

Дослідження включає опрацювання статистичних баз даних; роботу з науковими та навчальними джерелами щодо підготовки, аналізу та візуалізації різних типів даних; розробки оптимальних моделей (панельних та часових рядів); вивчення проблемних аспектів моделювання та впровадження інформаційних технологій для реалізації економетричних

проектів (EViews, Stata, R, Julia Statistics, Tableau); формування висновків щодо каузальності та прогнозних сценаріїв макроекономічного розвитку; порівняльний аналіз зі світовою практикою та досвідом США. Планується відвідування лекцій, семінарів, конференцій та безпосереднє спілкування з фахівцями в галузі економетрії, статистики, інноваційних інформаційних та педагогічних технологій.

Очікуваним результатом проекту є публікація наукових статей та тез доповідей на міжнародних конференціях, створення навчальних курсів з прикладної економетрії для впровадження у Сумському державному університеті, направлених на формування практичних аналітичних навичок студентів як економічних спеціальностей, так і інформаційно-комунікаційних технологій. Здобутий досвід та наукове співробітництво з провідними вченими дозволять у довгостроковій перспективі створити Національну Економетричну Асоціацію, завданням якої буде популяризація та просування економетричних досліджень в Україні.

Fulbright Research and Development Program

Нагірняк Світлана

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ

Хімічна інженерія | *Сенсорні елементи на основі 1D наноструктур SnO₂*

University of Central Florida, Orlando, FL

nagirnyak_sv@ukr.net

Дослідження аспірантки Світлани Нагірняк пов'язане з розробкою напівпровідникових газових сенсорів, які можуть використовуватись для аналізу газового середовища на робочих місцях у промисловості, для контролю якості харчових продуктів, в медицині для діагностики захворювань. Основна ідея проекту полягає в покращенні селективності газових сенсорів шляхом створення мультисенсорної системи. Світлана проводить дослідження з вивчення електричних та сенсорних характеристик окремих чутливих шарів як на основі чистого SnO₂, так і його композитів з вуглецевими нанотрубками та графеном, з метою порівняння їх властивостей та вибору найбільш придатних матеріалів для створення високоселективних сенсорних елементів.

Результати досліджень Світлана Нагірняк планує представити у наукових публікаціях, а знання та досвід, одержані під час перебування в США, поширити серед студентів та застосувати у власній науковій діяльності.

Новіков Андрій

Державний природознавчий музей НАН України, Львів

Журналістика | *Наука відкритого доступу в Україні: ходячий мрець?*

Emerson College, Boston, MA

novikoffav@gmail.com

Видавництво у режимі Open Access (OA) є новим напрямком, що розвивається вкрай швидко завдяки поступу, спрощенню і здешевленню інтернет-технологій. На сьогодні не складає значних труднощів зареєструвати періодичне видання і провадити його реалізацію через інтернет. Для цього існує чимало як платних, так і безкоштовних платформ і хостингів, написано чимало гайдів, а форуми рясніють відкритими та давно покинутими темами. Не є винятком й наукова видавнича діяльність, яка хоч і керується власними принципами, проте активно впроваджує новітні технології, що дозволяють публікувати дані швидше, ефективніше та робити їх загальнодоступними. Також ні для кого не є таємницею, що сучасні електронні публікації у форматах XML або HTML значно краще індексуються пошуковими системами,

аніж PDF-файли, і, як результат, значно краще цитуються іншими науковцями. Особливо, якщо ці публікації у відкритому доступі. Врешті, реальністю постає можливо прикрий, можливо все ще неприйнятний для українців, але вже доконаний факт – ніхто з науковців, за поодинокими винятками, не буде йти у бібліотеку за статтею і копіюватися у купах часописів, і, тим паче, не стане шукати статтю, надруковану неанглійською мовою десь у developing country. І справа зовсім не в лінощах чи презирстві, просто час науковців дорого коштує. І якщо автор не хоче докласти зусиль, щоб опублікувати статтю нормально, то й годі сподіватися, що його іноземні колеги стануть докласти зусиль, щоб знайти її та перекласти.

У світі вартість наукового доробку добре розуміють спеціалізовані видавництва, які не лише усіляко

Fulbright Research and Development Program

спрощують процес подання та рецензування статей в режимі он-лайн, але й усіляко заохочують авторів впровадженням нових алгоритмів індексації, що збільшують цитованість їх часописів і, як наслідок, імпаکت-фактор. А науковці, життя і творчість яких цілковито залежать від рівня цитування й імпакту їх статей, охоче імплементують ці новації. Дедалі більше великих наукових видавництв переходять від часткового до більш широкого впровадження ОА. У малих видавництвах просто не залишається іншого виходу, як пропонувати режим повного відкритого доступу й усіляко наздоганяти або й часом випереджати, щоб витримувати конкуренцію гігантів. Як наслідок формується здорове конкурентне середовище, що швидко розвивається й формує магістральні напрямки або, іншими словами, тренди науково-видавничої діяльності. Серед таких трендів є не лише режим відкритого доступу та імпакт-фактор, але й упровадження статичних ідентифікаторів на кшталт DOI, перехід від вторинно-електронних до первинно-електронних засобів публікації, розробка нових reader-friendly середовищ і платформ, уніфікація та дедалі глибше впровадження стилів формату CSL та CSS, розробка відмовостійких платформ та протоколів архівування й збереження публікацій, відкрите ліцензування за системою Creative Commons або GNU, інтегрування незалежних й зручних режимів доступу до публікацій для портативних приладів на зразок планшетів, перехресне цитування та швидкий пошук публікацій, що цитуються тощо. Вже багато років обмін метаданими між видавництвами й агрегаторами у форматі XML став стандартом, а чимало наукових часописів в Україні й далі навіть не мають власної веб-сторінки, нарікаючи на відсутність коштів/часу/людей/знань.

Саме з метою перевірити, що ж насправді можливо зробити, у 2011 році молодий і тоді ще навіть не захищений науковець Андрій Новіков виступив із ініціативою заснувати часопис Modern Phytomorphology (MP), який би видавався у гібридному (друкований + електронний) режимі ОА й містив би праці з сучасної біології рослин, зокрема експериментальної; який би дозволив інтегрувати науковий здобуток українських дослідників у світовий фонд й збільшити цитованість праць українських вчених в іноземних публікаціях; й у такий спосіб, дати новий поштовх українській науці та запровадити нову традицію наукового видавництва в Україні. Ініціатива хоч і була висміяна, проте підтримана, і навесні 2012 року водночас вийшло два номери нового щорічника, який поспішили охрестити «першим глянцеvim ботанічним журналом України», оскільки чималий наголос був зроблений також і на якості друку.

На сьогодні часопис представлений 10 томами й двома додатками, що загалом містять близько 500 публікацій. У 2015 році напрямок діяльності MP розши-

рився, і було видано дві перші монографії та реалізовано перші спроби науково-просвітницької діяльності. На початку 2016 року було повністю перебудовано вебсайт, який став крос-платформовим. А вже за часу реалізації даного проекту у Бостоні, MP було інтегровано в платформу Zenodo (керується CERN), яка забезпечила часопису не лише DOI, але й архівування щонайменш на найближчі 30 років. Буквально зараз ведеться робота над кодом CSL для стилю цитувань MP, що дозволить інтегрувати його у референс-менеджери на кшталт Mendeley. На меті – інтеграція у платформу OJS та впровадження HTML версій публікацій, підготовка MP Manual of Style, включення до списків Thomson Reuters ESCI та, врешті, отримання імпакт-фактору. Що для цього потрібно? Бажання, бажання, ще раз бажання, час, зовсім небагато грошей і, найголовніше, – знання. Саме для того, щоб отримати необхідні знання і навички, та зрештою реалізувати задумане, Андрій Новіков проводить дослідження науково-видавничих принципів й засад у США та вивчає видавничу діяльність на базі Emerson College (Boston, MA), що є одним із кращих профільних вишів США. Андрій відвідує лекції з верстки, програмування, книжкового видання й періодики, бере участь у семінарах та консультується зі спеціалістами видавничої галузі, ділиться власним досвідом, вивчає стратегії розвитку й потенціал часописів, і все задля повновартісної реалізації задуманого проекту в Україні.

Fulbright Research and Development Program

Олійник Олександра

Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого, Київ

Театр/Майстерність актора в театрі і кіно | *Дослідження системи акторської освіти в США*

New York University, Tisch School of the Arts, New York, NY
olexandra.oliinyk@gmail.com

Олександра Олійник, викладач акторської майстерності Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого та актриса театру і кіно, досліджує систему навчання акторів у США. Під час перебування у Tisch School of the Arts (New York, NY). Олександра відвідує лекції, практичні заняття, семінари, репетиції та вистави студентів Graduate Acting Program, Бродвейські й поза-Бродвейські (Off Broadway) вистави, а також ті, що в бібліотеці Lincoln Center Library for the Performing Arts Programs; студіює майстерність актора, акторські техніки, театр мюзиклу тощо, аби пізніше внести їх до програми Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого.

Стипендіатка займається розробкою навчальних планів та створенням нової системи навчання акторів. Результатом проекту Олександри Олійник буде впровадження нових навчальних курсів для студентів та серії майстер класів для професійних акторів.

* Портретне фото Віки Ясинської

Fulbright Research and Development Program

Плотніков Олексій

Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса

Право | *Перехідна юстиція для України*

Benjamin N. Cardozo School of Law, New York, NY

olexiyplotnikov@gmail.com

Олексій Плотніков, кандидат юридичних наук зі спеціалізацією в галузі міжнародного права, розробляє проект з упровадження в Україні перехідної юстиції. Перехідна юстиція визначається як сукупність процесів та механізмів, пов'язаних з подоланням суспільством наслідків широкомасштабних порушень прав людини та руйнації верховенства права внаслідок збройних конфліктів, внутрішніх заворушень, правління авторитарних режимів тощо. Метою застосування перехідної юстиції є відновлення верховенства права та довіри до права в суспільстві, притягнення винних у порушеннях прав людини до відповідальності, здійснення правосуддя, відновлення справедливості щодо осіб, чий права були порушені та досягнення довготривалого примирення. Здійснення цієї мети потребує як юридичних, так і неюридичних засобів, що застосовуються на міжнародному та національному рівнях. Такими засобами є міжнародні та національні суди й трибунали, комісії з встановлення істини та примирення, репарації, люстрації, компенсації тощо.

Механізми перехідної юстиції успішно застосовувалися більш ніж в тридцяти країнах світу, зокрема в

Афганістані, Боснії, Іраку, Колумбії, Палестині, Руанді, Сербії, Східному Тиморі, Хорватії та інших державах. Досвід їхнього застосування дозволив розпочати на рівні ООН розробку єдиних рекомендацій та стандартів застосування перехідної юстиції. Активну роботу в цьому напрямку ведуть університети держав ЄС та США.

Для України впровадження механізмів перехідної юстиції має пріоритетне значення у зв'язку з конфліктом на Сході країни, окупацією Автономної Республіки Крим, загальною кризою суспільства та, в більш широкому сенсі необхідністю подолання наслідків авторитаризму та тоталітаризму в Україні. У рамках проекту передбачається дослідження світового досвіду застосування перехідної юстиції та визначення можливостей для вироблення механізмів її застосування в Україні. Головною метою є розробка практичних рекомендацій з побудови мережі урядових органів, неурядових організацій, академічних експертів та представників громадянського суспільства, що взаємодіятимуть задля створення та використання механізмів перехідної юстиції в Україні.

Свердан Роман

Студія графічного дизайну «Mademe», Львів;

Моніторингово-аналітична група «Цифра», Львів

Комп'ютерні науки/Інформаційний дизайн | *Застосування електронних технологій у виборчому процесі США*

Lehigh University, Bethlehem, PA

romansverdjan@gmail.com

Якщо раніше світом володів той, хто володів інформацією, то сьогодні володарем світу є той, хто володіє даними. І не лише володіє, але й уміє з ними працювати та належним чином «запаковувати». Під упаковкою мається на увазі відповідний спосіб графічного зображення, що спрощує розуміння тієї історії, яка стоїть за даними. Сьогодні одним із найоптимальніших способів візуалізації складних і об'ємних даних є інтерактивна візуалізація. Перебуваючи на стажуванні в Lehigh University (Bethlehem, PA), Роман Свердан працює над декількома проектами, що передбачають інтерактивну візуалізацію даних у сфері

спорту та виборів. Зокрема, він розробляє інтерактивну карту, що відображатиме методи голосування, які застосовуються на виборах у США на рівні кожного округу. Такий інструмент дасть можливість виборчим географам та всім, хто цікавиться виборами, побачити, наскільки та чи інша технологія голосування є популярною й у яких штатах. Володіючи навичками і досвідом графічного дизайнера, здобутими в Україні, Роман успішно розвиває їх у співпраці зі своїм науковим керівником та колегами з кафедри комп'ютерних наук та інженерії. Важливо зауважити, що американське академічне середовище стимулює і заохочує обмін знаннями.

Fulbright Research and Development Program

Після презентації своїх напрацювань перед колегами, Роману запропонували прочитати лекції студентам молодших курсів, поділитись досвідом успішної реалізації дослідницьких проектів. Важливу роль у програмі стажування відіграють професійні конференції та форуми. Протягом декількох місяців стипендіат відвідав презентацію проекту «Dear Data» у Нью-Йорку, а також Digital Humanity and Data Journalism Symposium у Маямі та ін. Участь у подібних заходах є чудовою нагодою здобути нові знання, ознайомитись з найновішими тенденціями у сфері інформаційного

дизайну, налагодити професійні зв'язки, знайти потенційних партнерів для реалізації спільних проектів. Це, власне, є однією з тих додаткових переваг, що їх надає можливість стажування у США. Нові ідеї, знання, досвід, контакти, здобуті під час стажування, є колосальним поштовхом у професійній кар'єрі випускників програми. Роман Свердан уже зараз має чітке бачення того, як поєднати усі ці елементи у рамках ефективної стратегії, що дасть можливість реалізувати його потенціал у повній мірі після повернення в Україну.

Станчу Григорій

Інститут фізики напівпровідників імені В.Є. Лашкарьова НАН України, Київ
Фізика | *Нано-масштабна структурна характеристика напівпровідників групи III*
University of Arkansas, Fayetteville, AR
grishastancho@gmail.com

Завдяки своїм унікальним властивостям група III-N напівпровідників (InN, GaN and AlN) є одним з найбільш перспективних матеріалів для майбутньої оптоелектроніки. До переваг групи відносять високу механічну, термічну та хімічну стійкість, які пов'язані із сильним зв'язком між атомами металу та азоту, ви-

соку мобільність та дрейфову швидкість електронів. Також, InGaN та AlGaN є хорошими кандидатами для виготовлення високо ефективних, високо яскравих та ультра високо яскравих твердотілих світловипромінювальних пристроїв. У той же час, труднощі отримання III-нітридних кристалів відносно великих об'ємів при-

Fulbright Research and Development Program

вели до їх вирощення у формі тонких плівок осаджених на підкладках різних матеріалів (сапфір, кремній і т.д.). Велика різниця параметрів ґраток, а також коефіцієнтів термічного розширення між плівкою та підкладкою, приводить до формування великої густини дефектів в даних плівках, що є перешкодою для отримання високоякісних пристроїв на основі нітридів групи III. Тому, розвиток швидких та неdestructивних методів структурної характеристики тонких III-нітридних матеріалів є ключовим компонентом для майбутньої оптоелектроніки.

Для того, щоб повною мірою використати потенціал III-нітридних напівпровідників, значні зусилля були присвячені дослідженню структур у вигляді нанодротів. Нанодроти на основі нітридів групи III активно досліджуються як найбільш перспективний матеріал для електронних та оптичних пристроїв, починаючи від нанорозмірних пристроїв пам'яті та комп'ютерів до детекторів із молекулярною чутливістю та нових фотонних систем. Нанодроти почали досліджувати ще з 1950 років, тобто через декілька років після винайден-

ня електронного мікроскопа. Проте, тільки недавно, з вдосконаленням методів діагностики, стало можливим детальніше дослідити їхні властивості та отримати більш ефективний контроль над процесом росту.

Глибинний розподіл деформації та концентрації є ключовими факторами які визначають властивості III-нітридних напівпровідників. Цілями проекту кандидата фізико-математичних наук Григорія Станчу є розвиток експрес методів дослідження структурної якості композиційно градієнтних III-нітридних плівок та нанодротів на основі високороздільної X-променевої дифракції. Наявність відповідного обладнання в інститутах США дозволить вирощувати серії GaN та градієнтних AlGaN зразків, які потім будуть досліджуватися за допомогою дифракції X-променів. Заразом дослідник зацікавлений у проведенні комплексної характеристики AlGaN структур використовуючи інші методики, як наприклад, трансмісійна електронна мікроскопія.

Різноманітність переваг III-нітридних матеріалів, а також розвиток методик діагностики, є основою для розвитку технологій на основі напівпровідників групи III.

Чебан Олександр

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеса
Міжнародні відносини | Історичні уроки та перспективи
на майбутнє програми Нанна-Лугара
Woodrow Wilson Center, Washington, DC
alexandercheban75@gmail.com

Олександр Чебан, кандидат політичних наук, досліджує проблеми ядерної безпеки та нерозповсюдження, на вирішення яких була спрямована так звана програма Нанна-Лугара.

Американські сенатори Сем Нанн (Sam Nunn) та Річард Лугар (Richard Lugar) ініціювали у 1992 році програму Спільного зменшення загрози (Cooperative Threat Reduction Program), яка стала більш відомою під їх іменами. Головною метою програми було збільшити ядерну безпеку на території колишнього СРСР, оскільки після розпаду Радянського Союзу залишилась величезна кількість ядерної зброї та ядерних матеріалів, і грошей на їх утримання та захист у пострадянських країнах не було. Тому існувала реальна небезпека, що цими слабо захищеними ядерними матеріалами або навіть бомбами спробують заволодіти терористи. Щоб запобігти цій загрозі, з американського бюджету впродовж двох десятиліть, починаючи з 1992 року, виділялися мільярди доларів на поліпшення ядерної безпеки на теренах колишнього Радянського Союзу. Левову частку цих грошей отримала Росія, яка у свою чергу зуміла розгорнути безпрецедентну продуктивну співпрацю у надчутли-

вій ядерній сфері зі США, нещодавнім суперником у холодній війні. Втім, у 2013 році, незважаючи на позитивний досвід співпраці з Заходом, Росія вийшла із програми Нанна-Лугара, а після початку кризи навколо України російсько-американська співпраця у ядерній сфері фактично припинилась остаточно.

Разом з тим, навіть попри події на сході України, багато експертів на Заході всерйоз розглядають вивчення уроків програми Нанна-Лугара для відновлення ядерної співпраці з Росією. Підставою для цього є занепокоєння, що Росія в умовах падіння цін на нафту, західних санкцій та величезних воєнних витрат може бути неспроможною профінансувати адекватний захист своїх гігантських запасів ядерних матеріалів, відтак знову, як і в 1990-і роки, з'являється загроза того, що цими матеріалами спробують заволодіти терористи. Крім того, досвід Росії може також знадобитись для усунення загрози ядерного та радіологічного тероризму на Близькому Сході та в інших небезпечних регіонах планети. Але з іншого боку, відновлення ядерної співпраці США та РФ може послабити ефективність західних санкцій, що накладені на Росію за її політику в Україні.

Стипендії для навчання в американських університетах від одного до двох років на здобуття ступеня магістра. У конкурсі можуть брати участь студенти старших курсів та випускники ВНЗ. Кандидати повинні мати щонайменше диплом бакалавра на час призначення стипендії.

Fulbright Graduate Student Program

Fulbright Graduate Student Program

Бондаренко Ірина
Асоціація велосипедистів Києва, Київ
Транспортне планування | Магістерська програма з планування міст
University of Maryland, College Park, MD
isbondarenko@gmail.com

Fulbright Graduate Student Program

Гайбонюк Вікторія

Український Католицький Університет, Львів; MJoy Multimedia, Львів
Журналістика | *Магістерська програма з мультимедійної журналістики*
University of Oregon, School of Journalism and Communications, Portland, OR
jmiiiid@gmail.com

Fulbright Graduate Student Program

Гудима Ірина

Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні, Київ

Медіа і комунікації | *Магістерська програма з глобалізації та розвитку комунікації*

Temple University, Philadelphia, PA

iryna.gudyma@gmail.com

Єременко Марта

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ

Арт-менеджмент | *Магістерська програма з арт-менеджменту*

University at Buffalo, The State University of New York, Buffalo, NY

martha.yeremenko@gmail.com

Fulbright Graduate Student Program

Забокрицький Ігор

Національний університет «Львівська політехніка», Львів

Право | *Магістерська програма з американського, міжнародного
й транснаціонального права*

Chicago-Kent College of Law, Illinois Institute of Technology, Chicago, IL
ihorzab@gmail.com

Fulbright Graduate Student Program

Заводова Ксенія

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків

Право | *Магістерська програма з права*

University of Notre Dame, Notre Dame, IN

zavodova92@mail.ru

Fulbright Graduate Student Program

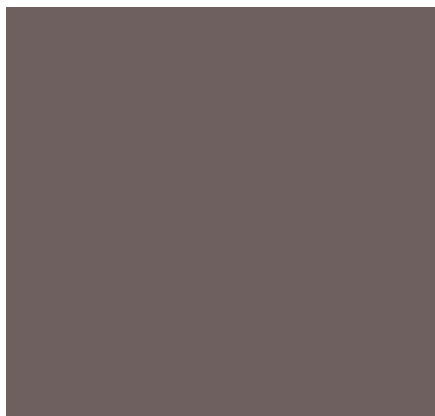
Костирко Ольга

Школа фотографії Віктора Марушенка, журнал "5.6", Київ

Історія мистецтва | *Магістерська програма з візуальної культури*

Illinois State University, Bloomington-Normal, IL

kostyrkoolya@gmail.com

Fulbright Graduate Student Program

Кривенко Сергій

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
Івано-Франківськ

Нафтогазова інженерія | *Магістерська програма з нафтогазової інженерії*

Texas Tech University, Lubbock, TX
serhii.kryvenko@ttu.edu

Fulbright Graduate Student Program

Лозова Валерія

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеса;

Одеський центр з питань нерозповсюдження, Одеса

Нерозповсюдження ЗМУ | Магістерська програма з міжнародної політики

University of Georgia, Athens, GA

lozovaleriia@gmail.com

Fulbright Graduate Student Program

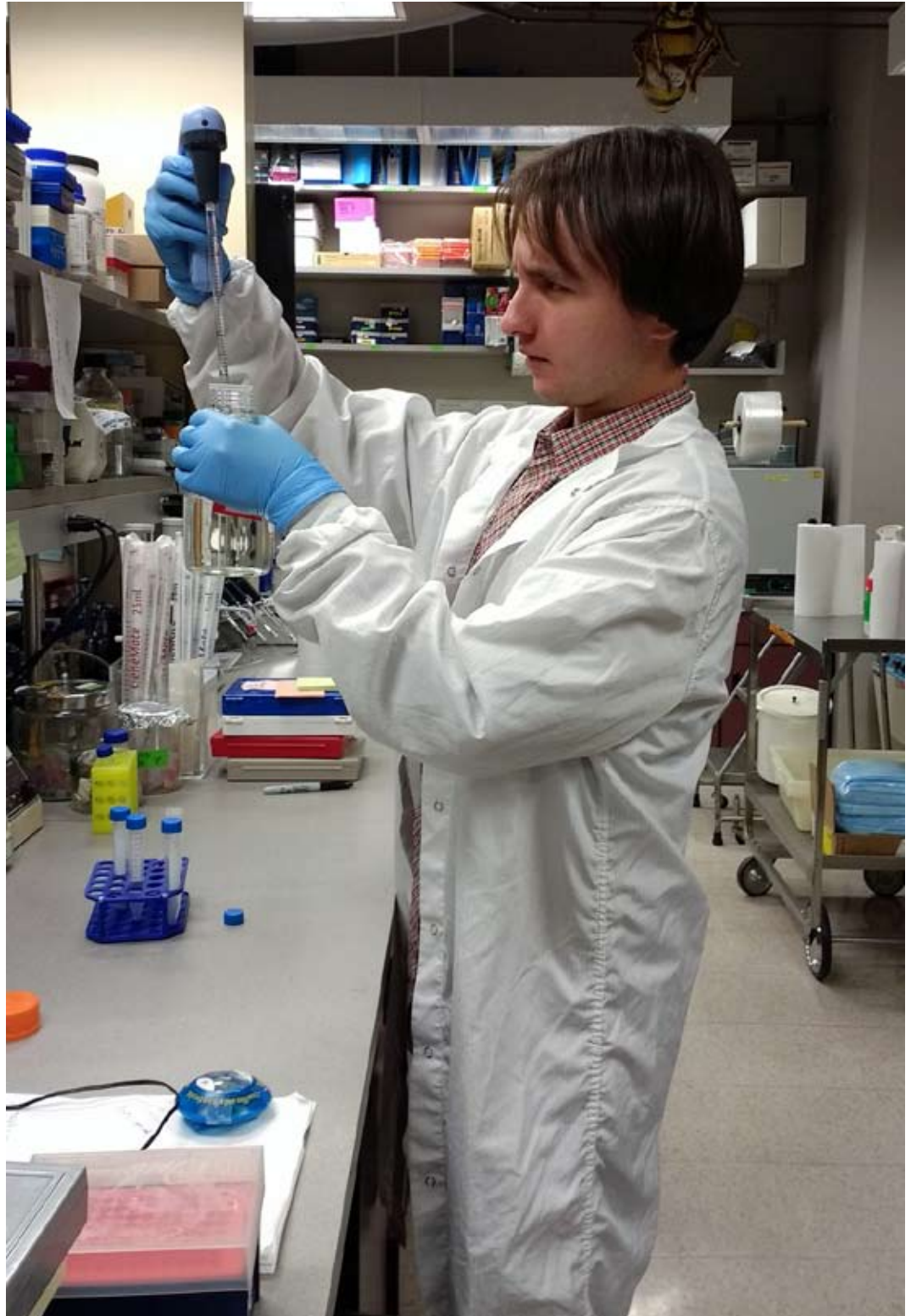
Луців Тимофій

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів

Біологія | *Магістерська програма з клітинної та молекулярної біології*

Colorado State University, Fort Collins, CO

Tymofiy.Lutsiv@colostate.edu

Fulbright Graduate Student Program

Омельянович Олеся

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ
Правознавство | *Магістерська програма з правознавства*
University of Minnesota, Minneapolis, MN
o.omelyanovich@gmail.com

Онищенко Анастасія

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ
Молекулярна біологія | *Магістерська програма з клітинної та молекулярної біології*
University of Arkansas, Fayetteville, AR
merylin_m@mail.ru

Fulbright Graduate Student Program

Павленко Альона

Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв
Сонячна та вітряна енергетика | *Магістерська програма з енергетичної інженерії*
University of Massachusetts, Lowell, MA
pavlenkoalen@gmail.com

Тихонова Ольга

PinchukArtCentre, Київ
Історія мистецтв | *Магістерська програма з історії мистецтв*
Hunter College, The City University of New York, New York, NY
ol.tykhonova@gmail.com

Тищенко Ганна

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ
Правознавство | *Магістерська програма з вирішення спорів*
Straus Institute for Dispute Resolution, Pepperdine University, Malibu, CA
anna.tyshchenko@yahoo.com

Fulbright Graduate Student Program

Харченко Анна

Коаліція молодіжних громадських організацій Черкаської області
«Молода Черкащина», Черкаси

Практична психологія | *Магістерська програма*

з психологічного консультування

Western Michigan University, Kalamazoo, MI

nyutakh@gmail.com

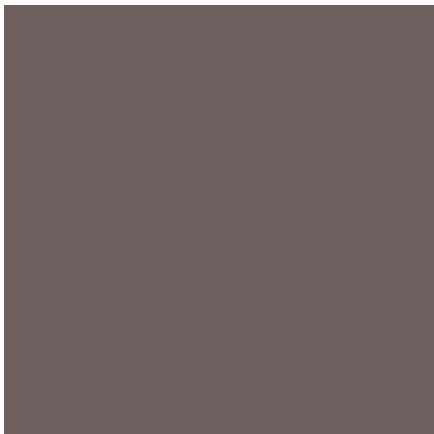
Fulbright Graduate Student Program

Цветінський Яків

Дніпропетровська академія музики імені Михайла Глінки, Дніпро
Музика | *Магістерська програма з музичного виконавства*
Western Michigan University, Kalamazoo, MI
hornist1313@gmail.com

Справи біжучі, події, есеї про динамічне, наповнене цікавими деталями «фулбрайтівське життя», особисті спостереження й враження учасників Програми, історії їх наукових пошуків на сторінці www.fulbright.org.ua та www.facebook.com/Fulbright.Ukraine

Новини та події

Фулбрайтівська мистецька галерея

Виставка ілюстрацій видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»:

21.12.2016 – 20.01.2017

Запрошуємо Вас приєднатися до нашої сторінки у Facebook

www.facebook.com/Fulbright.Ukraine

та перейти з приватного світу Я до взаємовитворюваного світу Ми, долучитися до взаємозбагачувального спілкування.

Дописуйте новини, коментуйте, діліться враженнями та ідеями, надсилайте фото на адресу mluniv@iie.org

Над випуском працювали:

Координатор з інформації та реклами Вероніка Алексанич, редактор

Координатор з публікацій, Мар'ян Лунів, дизайнер

Світлини стипендіатів Програми 2016/17

